

ՐԱՏՆԻԻՄԱ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՃԻԼՏ 3

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 21, 1913.

Ն^o 48

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԷՐՄԵՆԻ ՄԵՍԵԼԵՍԻ

Շուկէն պիր գաչ հաֆթա դարձնտա
Էրմէնի մէսէլէսինէ տաիր Էվրոփա մաթպուա-
թընտա պիրպիրինէ մուխալիֆ պիր թագըմ
խապէրլէր վէ պէնտլէր կէօրիւլտիւ։ Բուսիա-
նըն խարիճիյէ նազըրը Մ. Սագանօֆ՝ Էրմէնի
իսլահաթընըն Բուսիա մէնաֆիի իլէ ալագա-
տար օլտուղու իլիւն Բուսիանըն պու իսլահա-
թըն իճրասընը թալէպ էյլէտիլինի սէօյլէտի։
Բուսիանըն պաչ վէքիլի Մ. Բօքօվցէվ՝ էլան
Էրմէնի իղթիշալթը վէ գըթալլարը պուլուն-
մատըղը իլիւն իսլահաթըն չիմտիլիք փէք
պէճիտ օլմատըղընը խապէր վէրտի։ Լօնտրա-
նըն էն մէշուր հէվմի դաղէթալարընտան օլպն
Թալըն՝ Էրմէնի իսլահաթընըն էճնէպի գօնթըրը
ալթընտա պուլունմասընըն էլգէմ օլտուղընը
իտտիա էտիպ, պու իսլահաթըն թէէխիրինին
Թիւրքիա իլիւն թաղմինի նագապիլ մագարա-
թը մուճիպ օլաճաղընը իխթար էյլէտի։ Լօնտ-
րանըն տիկէր մէշուր պիր հէվմի դաղէթասը
Տեյլի Թեքիդրաֆ՝ պու իսլահաթըն Թիւրքիա
հիւքիւմէթի հէտիլլէ իճրա էտիլմէսինի վէ Խն-
կիլթէրրանըն պու պապսա Թիւրքիայա մուա-
վէնէթ էթմէսինի թազսիյէ էյլէտի։ Պիր՝ խա-
պէր վէրիլտիքի Էրմէնի իսլահաթընըն փրօժէ-
սինէ տաիր Ալմանիա վէ Բուսիա իթթիֆադ
էթմիլլէր տիր, թէքրար խապէր վէրիլտի քի,
էլան պէօյլէսի պիր իթթիհատ մէվճուտ տէյիլ
տիր։ Նեյշըն դաղէթասընըն տէտիլի կիպի
փէրպէ արգասընտա պաղը իլլէր տէօնիլյօր

քի անլէրտէն իարիճի ալէմ չիմտիլիք պիխա-
պէր տիր։ Լաքին հէր նէ օլսա պաղը չէյլէր
մալիւմ տիր։

Էվվէլա պու մէսէլէյէ հայաթի ալագասը օ-
լանլար պիղ Էրմէնիլէր իղ։ Էրմէնիսթանտա
հաղիդի իսլահաթ հէր քիմին թարաֆընտան
իճրա օլունուր իսէ օլունսուն, անտէն էն էվվէլ
պիղ իսթիֆատէ էտէճէյիլ, վէ պու իսլահաթ
իճրա օլունմատըղընտա հէր քիմ իսթիֆատէ
էտէճէք հա միւթէզարըրը օլաճաղ իսէ, ան-
տէն էն իլք վէ էն պէօյիլք զիյանը չէքէճէք
օլան հինէ պիղ Էրմէնիլէր օլաճաղը։

Բուսիա նէ՞ իլիւն պու մէսէլէտէ պու տէրէ-
ճէ մէրապ կէօսթէրիյօր, մէճնուլըմըղ տըր։
Փէք իհթիմալ քի քէնտինին փօլիթիդի փրօկ-
րամընտա պու չէյ պիր մագսէտէ խըտմէթ է-
տէճէք տիր։ Օ մագսէտ պիղիմ իլիւն տէ
սօն սօնունտա խալըրը օլաճաղ մը տըր, պու
տա ալնի տէրէճէ մէճնուլունուլ տըր։

Ապտիւլ Համիտ տէվրինտէ Էրմէնիլէրէ
մուազէնէթ վէ իլթիրաք էթմէք չէօյլէ տուր-
սուն, Ալման քիլիսէլէրինտէ անլէր իլիւն տուա
էտիլմէսինի հասագ էտէն Ալմանիա՝ պու կիւն
նիլիւն Էրմէնիլէրին իաղանը հալը իլիւն պու
գատար մէրապ կէօսթէրիյօր, պունու տա պիլ-
մէյօրըղ, Էկէր օ քէնտինին Անատօլուտաքի
մէնաֆիի իլիւն Էրմէնիլէրին աշվալընտան տօ-
լայը մէրապ կէօսթէրիյօր իսէ, աճէպա Ալմա-
նիանըն պու մէնֆաաթը պիղիմ միւսթագպէլ
մէնֆաաթըմըղա տախի մուվաֆըդ մը տըր,
հօղսա պու մուազէնէթ մուվաղգաթ մը տըր,
պու տախի չիմտիտէն քէստիլիլէմէլ։

Պու պապտէ Օսմանը հիւքիւմէթինին վա-

գիշերի տահա զիյատէ թապի տիր։ Անքն իտախառնճա իսլահաթ խարիճի գօնթրօլտան սալիմ օլտարագ հիւքիւմէթ ի Օսմանիյէ ետիլլէ իճրա էտիլմէլի, շու գատար քի էճնէպի մուաւլէնէթինտէն տէ իսթիֆատէ էտիլմէք լազըմ տըր։ Ֆիլ վագը պու էն մագուլ թարիպ տիր։ Լաքին մագիտէ կէրէք էվրօփա կէրէքսէ Ասիա թիւրքիսաքնտա պու նէվ վատարըն պաշընա կէլէն ֆէլաքէթլէր՝ պու տէֆաքի վատարըն տա նասիպի օլմայաճագ մը, մուհիմ սիւալ պու տըր։ Պուռնա՝ «Պագալըմ», տէյիւ զայրի մուալլէն պիր ճէվապ վէրիլէպիլիւր։ Լաքին պու «Պագալըմ», մագալլահ՝ «Նէ» եափալըմ, օլմատըն տա գարար գըլա՛րսա, օ գէման «գարարըգ եինէ կեալուրա տիւշեր»։ Իշթէ պիզի ալալիւնտիւրէն ճիհէթ պուրասը տըր։

Պու միւնասէպէթլէ թէյիտ էթմէք իսթէտիյիմիզ տիկէր պիր ճիհէթ շու տըր քի, պու մէսէլէտէ պիզ էրմէնիլէրին էֆքիտար վէ աղղուսը էսասէն հիւքիւմէթիմիզին խալիս էֆքեաքընա մուվաֆըգ տըր, եանի պիզճէ տէ էրմէնիլէր իչիւն իճրասը լապիւտտ օլան իսլահաթըն էն էմին թարիգի անքն Օսմանլը հիւքիւմէթինին — եալընըգ թիւրքլէրին տէյիլ, Օսմանլըյաթըն — ետիլլէ վէ միւմքին մէրթէպէ ազ էճնէպի մուալլէնէթիլլէ իճրա էտիլմէսի տիր։ Հէր հանլը պիր եա իքի տէվլէթին գաթի գօնթրօլու, եախօտ պէյն էտ տիւվէլ գաթի պիր գօնթրօլ՝ փէք իհթիմալ քի միլլէթ վէ վաթան իչիւն սօնու միւքիւլաթլէ սուլու պիր թէշէպպիւս օլուր։

Պու թիւրք միւքինի էվրօփա գօնթրօլու իլէ իսլահ էթմէքլիք մէսէլէսի օ գատար տէֆա սընանըմը վէ անտէն օ գատար միւքիւլէր վէ մէյուսիյէթլէր մէյուտանա կէլմիշ տիր քի, պու կիւն «էրմէնիսթանտա էվրօփա գօնթրօլու» տէնիլտիքճէ կէօզիւմիւզ էօնիւնէ Բումէլինին կէշմիշ հալարը, Կիրիտին մաղի թարիլի, Իրանըն կէշիրտիյի վէ կէշիրմէքտէ օլտուղու միւզայագալար կէլիյօր վէ պու միսիլլու նասիպլէրին պիզիմ իչիւն տէ իհթիմալը՝ թիւլլէրիմիզի իւրփէրտիյօր։ Պիզճէ պիւթիւն վաթան իչիւն, պիզ էրմէնիլէր իչիւն, վէ տիկէր անասըն իչիւն էն էմին թարիգ Կէնճ թիւրք պիրատէրլէրիմիզին, թիւրք Շօլինիզմին տէն քեամիլէն վազ կէշմէսի վէ իսլահաթ էմրինի պիւթիւն Օսմանլըղըն — եէնի մանաւտա Օսմանլըղըն — պազը էվրօփալը մուալ-

լիմէրին թահթը նագարէթինտէ տէրիւնտէ էյլէմէլէրի տիր։

Պիզիմ խալիս էմէլիմիզ պու օլտուղու հալտէ իւմիտ էտէրիզ քի թիւրք վաթանտաշլարըմըգ տախի՝ պիր վագթ կէօյա էրմէնիլէր իսթիգալիյէթ վէ այըր պիր փատիշահլըգ իսթէյօրլար իմիշ կիպի խալալի պիր ֆարզիյէտէն սուլայը ալէյիմիզտէ տիլկիր օլտուղլարը կիպի, պու տէֆատա կէօյա էճնէպի պիր եա իքի տէվլէթին եախօտ տէվլէթլէրին կէլիպ՝ մէմէքէթին իտարէսինէ փոթիֆթօրըգ էթմէսինի իսթէյօր իմիշլէր կիպի անլէրին ալէյիւնտէ սու ի զանն թաշըմալար։

Պիզիմ էօյլէ պիր իսթէյիմիզ եօգ տըր։ Իսթէյիմիզ պէս ճիւմլէ տիկէր անասըր իլէ պէրապէր պիզիմ իչիւն տէ սուլու ու սէլամէթին թէշմինի տիր։ Հիւքիւմէթ ի հազըրէ պուռնու իճրա էթմէյէ ճիտտէն հազըր օլտուղունը վէ պու պապտէ խարիճտէն հէր լազըմ կէլէն մուալլէնէթի ալմաղա րազի իտիյինի թէյիտ էտիյօր։ Պիզիմ արղումուզ՝ պու թէշմինաթլարըն մէվզի ի իճրայա գօնուլմասը տըր։

Իւսնը մէշրուլիյէթմէն պէրու, խուսուսա սօն մուհարէպէլէր էսնասընտա պու մէմէքէթտէ էրմէնի ունսուրուոնու վաթանա տօղրու կէօսթէրտիյի սատագաթ վէ ճիտտիլէթ պու պապտէ պիլճիւմլէ սու ի թէֆէհիւմլէրի տէֆ էթմէյէ քեաֆի օլմալը տըր։

Պուռնան պիզ էրմէնիլէրէ տէ թէրէթթիւպ էտէն վագիֆէ շու տըր քի, պու իսլահաթ մէսէլէսինտէն պու գատար պահա էտիլտիլի սըրատա՝ հէր վէրիլէն խապէրէ սօն թէրթիպ իմիշ կիպի էնէմմիյէթ վէրմէյիպ, հիւքիւմէթ ի Օսմանիյէնին պու մէսէլէյի ճիտտիլէթլէ էլինէ ալմը օլմասընա իթիմատ իլէ պիւթիւն վաթան իչիւն խալըր պիր նէթիճէյէ ինթիզար էտէլիմ։

Յ. Գ. Գ.

ԻԹԹԻՀԱՏ ԳՕՐԳՈՒԼԱՐԸ

Պու կիւնլէրտէ միլլի իթթիհատ մէսէլէսի ֆիքրլէրի իշղալ էտիպ զագէթալարտա տախի մէվզուը պահա օլմագտա տըր։ Պուռնարըն աւրասընտա էն տիգգաթա չայանը՝ Բիզանդիոնըն 5176ընճը նօմէրօսընտա նէշր օլուսան պէնտ ի մախսուս տըր։ Պու պէնտտէ Բէյիւն էֆշու իթթիհատըն ֆէվախտիւնտէն պահա էթմէքտէն սարֆը նագար իլէ, Լուս. վէ Փրօ. թա-

րաֆէյնին չիւպհէ վէ գորգուլարընը տէրմիյան էտիպ ֆիքրլէրի թէէմին վէ թաթմին էթմէյէ սայ էտիյոր: Էվվէլա Փրօթէսթանթլարը էլէ ալլա ումու միլլէթին մէնաֆիինէ ախտ խուսուսաթ վէ թէչէպպիւսաթա միւթթէֆիգ օլտուգլարընը՝ ֆաղաթ մէքթէպլէրին իթթիհատը վէ խտարէսի մէսէլէսինտէ միւթթէտտիտ օլտուգլարընը պէյան իլէ շու սէօզլէրի իլավէ էտիյոր: «Հայ Աւեսարանականլար պիւնագին ֆէնի հիլասլարընը ինի-ախլագի քալի ու քերպիյէ ախլարընա դայյուր ճորլար: Վէ ֆէնի հիլասլարընը Լուս. մեքթէպլէրինէ եօլլայարագ պու ճինի վէ ախլագի քերպիյէյի մուհիւն մըգասրա ելէ հեպիյիմէֆիլիինէ հիլին օրնագ իսքերիւր:» Բիզանդիոնըն պու պէյանաթընտան անլաշըլլայօր քէ Փրօ. մէքթէպլէրինտէ պու ճիհէթ՝ եանի ճինի վէ ախլագի թէրպիյէ խուսուսի վէ ֆաղա սուրէթտէ թէչէլտ օլունույօր: Պունու պիգ Փրօթէսթանթլար աշըգճա սէօլէմէքտէն ինթիրագ էտէճէք իտիք: Վէ խաթըրմա կէլիլ քի պիր գաչ սէնէ էվվէլ Մարաշտա Փրօթէսթանթլարա ախտ Միուլթիւն մէճիլսինտէ պու կիպի պիր էֆքեար սարֆ օլունտուղու իլիւն չօղար թարաֆընտան շիտտէթլէ մուսալէգէ օլունտու, վէ հաթթա Բիզանդիոն սահիֆէլէրինտէ պազը միւթթէրէմ գէվաթա հազարէթլէր վէրիտի:

Հէր նէ իսէ Բիզանդիոն պու ճիտտիյէթինտէն տօլայը պէյանը թէչէքքիւր էտէրիգ: Բէչեան էֆ. պու մէսէլէյի տահա մուալլէն շէքլէ գօյուպ տէյօր քի, «Պագրլար շու եօյսա շիւպհէ իպրագ հեթյօրլար: Եանի մասիւլ ֆի էրմէնի մեքթէպլէրի հասսէն աշըրը պիր պիւրաքի իսլանապիլիյէ տօրու կիսիյօրլար վէ էրմէնի կուսակցականլար մեքթէպ փօղրաւնարընսան ինի քալի ու քերպիյէյի ֆիլիյիյէն իխրաճ հեթյօրլար, անպա Ինճիլի էրմէնիլիէ էրմէնի մեքթէպլէրինէ ֆէնի հիլասլարընա սըգու հեթիլէն իսհէնէն րուսմէնի վէ ախլագի քալիլի քեհմիլէն հեպիյիմէֆիլի մի, եախօս Փրօքսքանթ չօմուգլարը չախուսագ ինիպիլի մեպիլիլիսէն միսքեհսիլ օրնայանագլար մը:» Իգրար էթմէլիլիգ քի Բէչեան էֆէնտի փարմաղընը թամմ եարանըն իւղէրինէ գօյմուշ տըր, վէ հազիգաթէն չիւպհէ էտիլէն ճիհէթ տէ պուրասը տըր: Լաքին մաթթէսթիպ պու գօրգույա գարըն վէրտիլի թէչէմինաթ փէք գաթի գալլօր: Իլլէթի թէչիլիս էլլէմիլ տիր կէօրիւնիլօր, ամմա թէտալիսինտէ իսապէթ էթտիլէմէմիլ տիր: Պու գօրգու-

նուն տէֆի իլիւն չարէ հալինտէ աթիտէքի թէչէմինաթը վէրիպ տէյօր, «Պիգ հիլինիլ ֆի քարափէյին միսքեհէն մուսախասարընէ գարա վերիլ իսէ՝ էրմէնի մեքթէպլէրինէ օքերիպի հիլուէք օրնանագ վէ կուսակցական օրնա վէ օրնայան հեթ պիր միւսիլ վէ մուալլիլ քարափէնսան վիճսանի պիր սուրէքսէ իմրա հեթիլիմէֆիլի:» Պունուն պէօլլէ օլաճաղընա Բիզանդիոնըն միւթթէրէմ միւթթիլի կիպի հիլին օլմայան օլուր իսէ, վէ «Րէսմի փօղրամ նէ օլուր իսէ օլուն, կուսակցականլար վէ կուսակցական օլմայանլար քէնտի մէպտէ վէ մագսէտլէրինտէն վագ կէչմէգլէր վէ էլլէրինէ թէսլիլմ էլլէտիլիմիլ պու թագէ ֆիքրլի չօճուգլարա վէ կէնճէրէ՝ սէօլլէրի, թալիմլէրի վէ հարէքէթլէրի իլէ իլա մուղայիր պիր թէչէսիր իլլէտիլլէր, պունա գարըն մուհաֆագա գապիլ տէյիլ տիր,» տէչէլլէր օլուր իսէ՝ նէ՝ ճէվապ վէրէճէլիլ: Շու հազիգաթ տըր քի մէվզուը պահա օլան պու մէքթէպլէր արթըգ հէր իքի ճէմաաթըն մէքթէպլէրի տիր, վէ հէր իքի թարաֆըն տախի էվլատլարը պուլունաճագ տըր: Լաքին Փրօթէսթանթլարը գալլիլթ օլտուղու հալտէ օլ էքսէրիլթէ գարըն քեաֆի տէրէճէ պիր գուվլէթ իպրագ էտէպիլիլէճէ՝ք մի: Եախօտ պու սէպէպտէն մէքթէպլէր իտարէսինտէ պիր իլթիլաֆ վէ գարընըլլըգ մէյտանա կէլմէլէճէք մի:

Բէչեան էֆէնտիլին տէրմիյան էլլէտիլի իքիլիմ գօրգու վէ շիւպհէ տահա մուհիլմ վէ էսասի տիր: Միւմալիլէյ «Փարիլիլիսէնիլ պաշընա պիր մագսէքի սէ Հայաստանայց եկեղեցիյի մուսափագա հեթ պապիլ սագլանագ ճոր, վէ մասիլ ֆի Ազգ. սահնանադրուրիլ խուսուսի պէնչիլ իլի Ազգ. վարչաքիլնա՝ Կրօն. ժողովա վէ Ուսումնական խորհուրդա Հայ եկեղեցիլին մուսափագալընը եւր հեթյօր, իսէի օլ ֆիլիսէնիլն ազաւը օրնայան ֆիսէլիլ տընը պախըրընը քայիլն հեթիլ մեքթէպլէրի իսարհ վէ հիլիլ հեթ պիր հեթիլսէն ևս՝ ալ վագիլիլսար օրպիլիլիլիլ,» տէյուսիլալ էտիպ, պունա տախի միլլէթին պէօլլէք պիր գըսմընըն շիւպհէսի օլտուղունու խապէր վէրիլիլ: Հազիգաթէն Ազգ. ժողովուն պէլլի ազալարընտան պազըլարը իլէ կէօրիլտիլիլիլմտէ պու թէչէպպիլիսին, եանի Հայ եկեղեցի ազաւընտան օլմայան քիմսէլէրին կէրէք Ազգ. ժողովա կէրէք սաիր միլլի հէլէթլէրէ ինթիլապը՝ Սահնանադրուրիլն աշքեամընա փէք մուվագըք օլմատըղընը պէյան էլլէտիլլէր: Իմ-

տի օրայա ինթիսապ օլունան հիւ պիր քիմսէ օրատա պիր Փրօթէսթանթ հալինտէ կէօրիւն մէյէճէյի գանունէն սապիթ օլտուղու կիպի, Բէչեան էֆէնտինին թաւսիյէ էյլէտիյի չարէ ի նէճաթ իլէ տախի միւսթէպան օլույօր: Պազընըզ պու թէհիլքէյի նէ հօլ իլէ տէֆ էտիյօր: «Հայ Առեւտրականութեան պիշա փարզ մեքիպիտէ ռազա ինթիսապ օլունանազար... Բէյ հազգը տախտա միլլէթին հփստիյէթինին էյիլէսէ սիր, վի հիւ պիր շարք իլէ պու հազգ հփստիյէթինին էյիլէսէ չըզնազ... Միլլէթ պիտի պիր ինթիսապ ինրա էյիլէ իսէ... շունու պիտիէթ ինթիսապ էսէմէթիէթ ֆի՝ օլ ինթիսապ օլունան զարար զարէն միլլի մուհիլն վազիփէթիէթ պուլունուշար վի Հայաստանեայց եկեղեցիին մեքիպիտէ ռազա ինթիսապ պիր քիլիփէթ պուլունուշար վի պուլունուշար պիլիէ հփստիյէթ օլուն զրաւ անլիտէ մուլսափազար էրմէյիէթ սիր:» Պու սէօլէթ իլէ Բիւզանդ էֆ. ինթիսապին խապէթի օլմայարազ միլլէթին տէտիլինտէ նէ տէմէթ իսթէտիլինի աղղընտան գալընըզ օլույօր: Պու էֆէթարընտան անլալըլըլ քի:

1. Պու թարաֆէյնտէն ինթիսապ օլունան հէյէթլէթտէ, տէնիլտիլի կիպի սալթ սիյասի վէ իտարի մէսէլէլէթ տէյիլ՝ հաթթա ֆիլիսէթիլիէ սիլի մէսէլէլէթ տախի օրթայա կէլէճէթ տիր: Զիւնքի օլ հէյէթլէթին վազիֆէթի Հայ եկեղեցիյի մուհաֆազա էթմէթ իտիլինի հազըլօր:

2. Պու հէյէթլէթին ինթիսապ օլունան քիմսէլէթ Փրօթէսթանթլարըն րէյի իլէ ինթիսապ օլունուպ՝ Փրօթէսթանթլարըն ներկայացնէլ էտէն քիմսէլէթ օլմայաճազ՝ անճազ Լուս. պիրաւտէլէթին ինթիսապ էյլէտիլի, վէ քէնտի ուսուլլարընա կէլէն քիմսէլէթ օլաճազ. ախէթ սէօզ իլէ պու միուլիլն՝ Լուս. վէ Փրօթ. քէնտի հալինտէ գալարազ պիր իթթիհատ տէյիլ, իլլա իլլիլազ տըր, քիլէլիլա պէօյիլէ եւրօսուրնազ տըր, չէթմէթ տիր: Պու իթթիլազըն էօնիլնալ ալմազ իլլին Բիւզանդիլն չիմտիտէն քիմէթի ինթիսապ էտէճէյիլի տախի օրթայա աթըլօր:

Պու թէթթիլէ տէյէճէյիլիլ հօզ տըր, պու զաթլար հէթ իթի թարաֆընտա էմիլիէթինի գազանմըլ թամմ մուլաֆըզ զաթլար տըրլար. ֆազաթ պիր գալ չախալար իւզէթինէ պիր գանուն թէթսիս էտիլէմէլ իտիլինի Բէչեան էֆ. էյի պիլտիլինտէն չու աթիտէթի խուսուսաթը տախի հիսապա ալմալը իտի: Մէսէլա, էհալի քէնտինին (Բէչեան էֆ. նին) էֆէթարընա մու-

լաֆազաթ էտիլալ ան. զաթլարըն ինթիսապ էթմէթլէթ ինէ, հախօտ պու զաթլար մէլլուլիլէթ հա պալազ սէպէպլէթտէն իսթիֆա էտէթլէթ իսէ, հախօտ տախիս իսթանպուլտա վէ թէթլարաւա «Հայաստանեայց եկեղեցիին մէքիպիտէ թընա գարչը պիր թէթլիֆտէ պուլունուշարն» չէլիտտէն Փրօթէսթան պուլունուշար իսէ՝ հախօտ էթտէթիլէթ պիր կիլն Փրօթէսթանթտան պալազա հէթ չէյէ պէնդէլէն քիմսէլէթի ինթիսապ էյլէլէլէթ իսէ, հախօտ մաազ Ալլան իսթէնիլմէլէն նէվտէն պիր գալ Փրօթէսթանթ ինթիսապ օլունուպ իլլէթի սիլիլիլ իսէ օլ գէման Հայաստանեայց եկեղեցիին հալի նէ՝ օլաճազ:

Լաթիլն պիլէ տալիլալ կէօրիւնէն Բէչեան էֆ. նին վէ զիլթ էյլէտիլի կիպի միլլէթին էթտէթիլէթինին պու պապտա հիսթ էթտիլէթի գօրգու տըր: 140 ազատան իպարէթ օլան Աղզ. ժողովտա 3-5-10 Փրօթէսթանթ ազանըն պուլունուշարտան պու գատար տէնէլէթէ կէլէճէթ նէ՝ վար տըր քի, չիմտիտէն պու թէթլիլէթին էօնիլնալ ալմազ իւզէթ թէտարիլէթտա պուլունուշար: Պիլ Աղզ. ժողովտա պիր չօզ ազալար թանըրըզ քի պուլար տինի ֆարգլը սուրէթտէ անլամազ տէլիլ, անըն թէմէլինի գապուլ էթմէլէթ վէ սիլի հիլ ֆիլիսէթի մանիլ էրմէթ ֆեկիլիլին մեպսէ վի մազսէթի օլսուղունու ալանէն սեօյիլէթ, վէ հէթ ֆուրսաթ տիւտիլէթէ պու հօլտա հարէթէթ էյլէթլէթ: Փրօթէսթանթլըզ պունտա տա մը թէթլիլէթ վէ ֆէնա տըր քի, պու գատար ինթիլաթ լազըմ օլույօր, անլէթ նասըլ օլուպ տա Հայաստանեայց եկեղեցիյի մուհաֆազայա մէմուր օլան պիր հէյէթտէ ազա օլապիլիլէթ, հէմ փէթ միլթէպէթ մուհիմ ազալար օլապիլիլօրլար տա պիր գալ Փրօթէսթանթտան պու գատար չիւպիէ էտիլիլօր: Պունլար պիլիմ իլլին էսրար նէվիլնտէն չէլէթ տիրլէթ: Պիր գօճա միլլէթ, վէ 140 ազատան իպարէթ պիր Աղզ. ժողով չօզ չօզ 5-10 Փրօ. ազատան գօրգազա վէ չիւպիէ էթմէլէթ հազգը օլապիլիլ իսէ՝ հա էվլաթարընը մէթթէպէ հօլլալաճազ օլան վալիտէյն չիւպիէ էյլէթ իսէ անլէթի նէ հազգ իլէ թայիլ էյլէլէլիմ: Անլէթին գօրգաճազ սէպէպի տահա զիլատէ տէյիլ՝ մի տիր:

Պիր Փրօթէսթանթըն անլատըղը իւզէթ տէմէթթէպլէթին վէ մուլլիլիլէթին ֆարգը Հայ Առեւտրականութեան քիլիսէյի մուհաֆազա էթմէթ տիր, հա օլեթիլիլէթի օլան խօճալար օ քիլիլէթին մէքիպիլինէ գարչը պիր հարաքէթտէ

պուլունուր իսէ Հայ Առեւտրական քոլիսէնին հալը նէ՝ օլաճագ :

Բէշկան էֆէնտինին թաւսիյէ էյլէտիյի ին-
թիխապ ուսուլու Թիւրք վաթանտաշլարըմը-
զըն մէպուսանա երմէնի աղա ինթիխապ էթ-
մէք ուսուլունա պէնգէ՞մէյօր մը : Թիւրքլէր
տախի հագգը րէյ էքսէրլյէթին օլտուղուն-
տան էրմէնիլէրտէն իսթէտիքլէրինի վէ իշլէ-
րինէ կէլէնի սէշիպ գարչըմըզա աիքիյօրլար
իտի : Պունլարըն արաւընտա միլլէթին իսթէ-
մէտիյի քիմսէլէր օլտուղունու զաղէթալարը-
մըզ հազըյօր իտի : Պու գաստի խաթայա
գարչը էն չօգ փրօթէսթօ էտէն Բիզանդիոն
սահիֆէլէրի օլտուղու հալտէ, նա՞սըլ օլուպ տա
չիմտի պու մէսէլէյի քէնտի միլլէթինէ թաւսիյէ
էտիյօր վէ չիմտիտէն տէ մագսէտինի օրթայա
գօյօր :

Պիզ պու իթթիհատըն օլմասընը էզ ճան ու
տիլ արդու էյլէրիզ , շու շարթ իլէ քի հէր իքի
թարաֆ պու իթթիհատ իլէ միլլէթէ էտէճէք-
լէրի խըզմէթտէն (կոչուսան) պիր շէյ զաիպ
էյլէմէսինլէր , զիրա քէմալը ճիտտիյէթ իլէ
ինանըրըզ քի փրօթէսթանթլըզ պու միլլէթէ
մուզիրր տէյիլ փէք չօգ ֆաիտէլի օլմուշ վէ
օլաճագ տըր : Անըն մէպտէլէրինէ վէ մագսէ-
տինէ զաաֆ իրաս էտէճէք հէր պիր թէշէպ-
պիւս նամագպուլ տըր : Իթթիհատ : Մագսէտ ,
մէպտէ , հիսսիյաթ վէ մէնֆաաթտա իթթի-
հատ :

Ա. Ս. ՆԱԿԱՑՈՒՆ

ԱՀՎԱԼ Ե ՀԱՋՐՐԷ

Թիւրքիստա Ասիյէ .— Թանին զաղէթասը
պու արալըզ Թիւրքիատա վէ օ տա փաթախթ-
տա ատիլյէճէ իճրա էտիլմէքտէ օլան սու ի
իսթիմալաթա վէ չախսի նուֆուղուն մահքէ-
մէլէրտէ իճրա էթտիյի սու ի թէսիրաթա էֆ-
քիարը ումուսիյէնին տիգգաթընը տալէթ է-
տիյօր : Մահքէմէլէրիմիզին սէվիյէ ի հագիզի-
յէսինին նէ էտէֆէնիլիզ պիր հալտա պուլուն-
տուղունու իսպաթ էթմէք իչին , իսթանպօլ
մահքէմէլէրինճէ իճրա օլունան իքի մէշիուր
վազըայը կէօսթէրէրէք իքթիֆա էտիյօր : Պուն-
լարտան պիրիսի շու սըր : Սապըզ ատիլյէ նա-
զըրը Նէճմէտտին Մօնլա պէյ՝ Շէհր էմանէթի
ալէհինտէ իգամէ օլունմուշ օլան պիր իսթի-
լաք տալասընտա օլ պիր թարաֆա վէքիլ օ-
ուր : Տահա մահքէմէ գարար վէրմէզտէն Նէճ-

մէտտին Մօնլա պէյ՝ Շէհր էմանէթինին Թիւր-
քիա պանգասընտա օլան ագչէսինին թէվզըֆ
օլունմասընը վէ Շէհր էմանէթինէ վէրիլմէմէսինի
զիրա հաճղ օլունաճաղընը միւսին պիր մէք-
թուպ հազըպ՝ պանգա միւտիրինէ կէօստէրիլ
վէ կէօթիւրէն ատէմէ տէ , «Մունլա պէյ սէլամ
էտիյօր , սէօյլէ , տէր :» Պու մէքթուպտան օն
կիւն սօնրա մահքէմէ հաճա գարար վէրիր :
Շիւտի Թանին սօրույօր քի , սապըզ ատիլյէ
նազըրը Նէճմէտտին Մօնլա պէյ , մահքէմէտէն
գարար վէրիլմէզտէն օն կիւն էվլէլ էօյլէ պիր
գարտըն սուտուր էտէճէյինի նա՞սըլ պիլիյօր :
Տէմէք Նէճմէտտին պէյ , մահքէմէ իւզէրինէ
չախսի նուֆուղունու իշլէտէրէք էօյլէսի պիր
գարար էլտէ էթմիշ տիր : Իքինճի պիր վազըա
իսէ շուտըր : Մահքէմէի թէմիիզ րէյիսի Հայտար
Մօնլա պէյ , իսթանպօլ Պիտայէթ մահքէմէսինտէ
պիր տալա իգամէ էտիյօր : Յ կիւն իչինտէ
տալա խիթամ պուլուպ գարար վէրիլիյօր վէ
իլամ իճրա օլունույօր : Էթէտէ , պիր գա-
տըն եինէ այնի մահքէմէտէ , այնի քիմսէ ալէյ-
հինտէ այնի ճիհէթտէն տօլայը պիր տալա իգա-
մէ էտիյօր վէ տալասընտ հալա պու կիւնէ
գատար պաղըլմամըլ տըր : Պու իքի միտալար
շու ճիհէթտէն չայանը տիգգաթ տըրլար քի , պի-
րինճի՝ հիւքիւմէթ ի մէրքէդիյէնին կէօզիւ էօ-
նիւնտէ վէ փաթախթտա վազը օլույօր : Ի-
լինճի սու ի իսթիմալաթ վազը օլան պու տալա-
լարտա թարաֆէյն՝ Սապըզ Ատիլյէ նազըրը վէ
մահքէմէ ի թէմիիզ րէյիսի կիպի ատէմէլէր տիր :
Թանին պու միւնաուէպէթլէ չայանը տիգգաթ վէ
Ասիյիւմիզ սէրլէվիլը պիր մէգալէ նէշր էթ-
միշ տիր : Հիւսէյին ճահիտ պէյ իշպու մէգա-
լէսինտէ պու մէմլէքէթտէ ատիլյէ պուլուն-
մատըղընը վէ ատիլյէմիզին թա թէմէլինտէն
միւնթաճը իսլահ օլտուղունու սէօյլէտիքտէն
սօնրա , պէօյլէ կիտէրոն գալիթիլիյաիսնլարըն
պու մէմլէքէթտէն գալգամայաճաղընը սէօյլէյէ-
րէք շէօյլէ տէվամ էտիյօր : «Պիզ պու կիւն ա-
տիլյէտէքի գուսուրլարըն էօրթէրտէք վէ ծնլարը
էօրթմէքլէ տահա ֆէնալարընը թէշվիզ վէ
թէշճի էտէրսէք , հէր քէսի վէ օ մէյանտա
էճնէպիլլէրի ալտաթաճաղըզ , ատիլյէմիզին
տիւզէլտիլինէ տաիր ծնլարտա գանաաթ հա-
սըլ էտէճէյիզ , պինաէն ալէյն ուհուտը աթի-
գէյի գալտըրապիլէճէյիզ գանն էտիյօրուզ :
Հալ պուլքի էճնէպիլլէր պիլիմ իլիմիզի տըշը-
մըզը , հէլէ ատիլյէմիզի պիլիմէն չօգ էյի պի-
լիլլէր :» Պունտան սօնրա ճահիտ պէյ , ատիլ-

յէտէ իսլահաթ իճրա էթմէք իչիւն կէթիրիլէն էճնէպի միւթէխասսիւլէրին իսլահաթ թէչէպ-պիւսլէրի, ասլիյէ նէգարէթի էրքեանը թարա-ֆընտան նա՛սըլ միւմանաաթա օղրատըլտըղընը վէ ասլիյէտէ խըզմէթ էտէն մէմուրլարըն ա-չըգտան աչըղա իսլահաթ իսթէմէտիքլէրինի պէյան էթտիքտէն սօնրա տէվամ էտիյօր: «Իսլահաթ պիր միւսմատէլէ տիր: Պինաէն ալէյի պիւմէլի տիր քի հէր հանկը պիր տաիրէտէ օ-լաճաղը կիպի ասլիյէտէ տէ իսլահաթ թէչէպ-պիւսլէրի միւմանաաթա օղրալաճաճ տըր: Օ-րատաքիլէր իսլահաթ լիւզիւմիւնիւ հիսս էթմէ-յէճէքլէր տիր: Պունա ալանէն ճէսարէթ էտէ-մէզլէրսէ՝ միւշալիրին, միւֆէթթիչին, միւ-թէխասսիւլին շախսընա հիւճիւմ էտէճէքլէր տիր: Պունա մուվաֆֆաճ օլամազլարսա՝ էճնէ-պիւնին հափտըղը իչլէրի ազամէթէ օղրաթմազ իչիւն էլլէրինտէն կէլէնի հափաճազլար տըր, քէնտիսինի խաթայա սէվզ էտէճէքլէր վէ ու-ֆազ պիր խաթասընը պուլուրլարսա պին իւ-վէ իլէ էթրաֆա նէչը էտէճէքլէր տիր: Էֆ-քեար ը ավամը, միւթէասսըպլարը պու իսլա-հաթ թէչէպպիւսիւ ալէյիւնտէ թահրիք էլլէյէ-ճէքլէր տիր: Միւճահէտէսիզ իսլահաթ օլմազ:»

Իսրահաթ վէ էվրօվա.— Նէշըն տէյօր քի, կէլէն պահար Լօնտրա մուահէտէսի իմզա է-տիլտիլ սըրատա, տիւվէլ ի մուազզամա ի-չիւն Թիւրքիանըն իսլահաթընա հարարմ էթ-մէյէ փէք միւնասիպ պիր ֆուրսաթ վիւճուտա կէլմիլ իտի: Իլք մուհարէպլէնին մէյտանա կէ-թիրտիլ պիրտէն զիյատէ մուհիւմ մէսէլէլէ-րին զանաաթպախչ պիր սուրէթտէ հալլ օ-լունմասը իչիւն՝ Թիւրքիա տիւվէլ ի մուազզա-մանըն հիւսն ի նիյէթինէ մէրպուլէ կիպի կէօ-րիւնմէքտէ իտի: Իքինճի մուհարէպլէ զուհուր էթտիլինտէ Գօնսէրթին հարէքէթ էտէմէմէսի պիւթիւն վազիյէթտէ ֆէնա պիր թէպէտտիւլ հուսուլէ կէթիրտի: Պուլհարիանըն ասքէրի գուվլէթինին գըրըլմասընը արզու էտէն վէ անըն իսթանպօլա փէք հազըն կէլմէսինի էյի պիր նազարլէ սէյր էթմէյէն Բուսիա՝ Թրաքիա վէ էտիրնէնին իսթիրտատընը րահաթ րա-հաթ սէյր էթտի վէ հաթթա մէմուռն տա օլտու: Բուսիանըն թուլթուլ օլտուղու պու մէվլիտէն միւթթէֆիգի Ֆրանսա տախիթէ-սիրլէնէրէք Պապ ը Ալիյէ նագտէն մուսվէ-նէթտէ պուլունտու: Պունուն նէթիճէսինտէ

իսէ ահվալ պիւլէրիլլիյէ թէպէտտիւլ էթտի: Թիւրքիա Շարգ ը Գարիպտէ թէճալուզի պիր մէվլի ալտը վէ կէնճ Թիւրքլէր զայ էթտիք-լէրի փոքսիլմէրինտէն էփէյի պիր գըսմընը թէքրար գազանտըլար: Գօրգարըզ պու պիւ-թիւն հատիսաթ արասընտա էրմէնիսթանըն մէնաֆիի ունուտուլմուշ տըր: Տիւվէլ իմուազ-զամատան պազըսը իսլահաթտան պահա էտէր վէ պազըլարը տա կէնի մէնֆատթլար թէչմին էթմէք իչիւն Թիւրքիա իլէ փազարըզ էտէր իքէն, Թիւրքլէր էրմէնիսթան իսլահաթը իչիւն քէնտի փրօթէլէրինի իլէրի սիւրէճէքլէրվէ էվրօ-փա պիր էմրի վազը գարըսընտա պուլունաճազ տըր: Թիւրք փրօթէսինէ կէօրէ, վազթըլլա Հիւ-սէյին Հիլմի փաչանըն Մաքէսօնիատա օլտուղու կիպի, էրմէնիսթանա Թիւրք պիր միւֆէթթիլ ի ումուռմի թային օլունաճազ տըր: Միւֆէթթիլ ի ումուռմի Թիւրք օլտուգտան սօնրա Պապ ը Ալի մաէլմէմուռնիյէ էվրօփալը միւսթէչարլար վէ մուսվիլէր ճէլպիլնէ րազի օլաճազ տըր: Գուվլէ ի իճրալիյէ պաչընա էվրօփալըլա-ըն թայինին թէզամուռն էթմէյէն հիչ պիր փրօթէ թէտգիգէ պիլէ չայան տէ-յիլ տիր: Թիւրքիա խըզմէթինէ կիրէն էվ-րօփալըլար իսթէտիքլէրի գատար Թիւրք հուռիֆօրմասը կիյսիլլէր վէ իսթիլիսամ օ-լունտուլար, պունուն հիչ պիր ֆաիտէսի հօզ տըր: Բիւրտլէր թարաֆընտան թահրիք վէ թէչվիզ օլունուլ էրմէնիլէրին մաղուռմիյէթ վէ մաղաուրիյէթինէ սէպլէպ օլան պու աճզ, ճէհալէթ, աթալէթ, թէասսիւլ վէ ինթիրա-սաթ դասը՝ ազմ վէ թէճրիպէ սահիպի պիր էվրօփալընըն իրատէթի ալթընա գօնուլմա-տըգճա գաթիյէն իսլահ օլունամազ: Իլթէ Թիւրքլէրէ գարը կէթիրիլլէն էն գուվլէթլի իսպաթ պու տըր, վէ զանն էտէրիզ քէնտիլէր տախի սօն պիր գաչ սէնէլէր գարֆընտա էր-մէնիլէրին հիսսիյաթլարընճա մէյտանա կէլէն թէպէտտիւլին ֆարգընա վարըյօրլար: Պիր գաչ սէնէ էվլէլ էրմէնիլէր միւթթէհիտէն Բու-սիանըն հաքիմիյէթինտէն գօրգուլարը կիպի Թիւրքիատան տախի իսլահաթ թալէպ էթ-մէքտէ իտիլէր: Անլէրին տուտաղլարընտա, «Թիւրք՝ վիւճուտի, Բուս իսէ՝ րուհու էօտիւ-րիւր» տարպ ը միսալը թէքրար օլունուլօր իտի: Հիչ տէյիլ Թիւրքլէր քիլիսա իչլէրինտէ անլէրի թէմամէն սէրպէսթ պրազըյօրլար իտի: Բէնտիլէրին խուսուսի մէտէնիյէթինի, լիսան-լարընը, մէթթէպլէրինի սազլայապիլիյօրլար

խորհրդով, Անճաղ, Բիւրտէր թարափընտան գաթիլ, եաղմա, թալան էտիւտիքէրինտէն, Թիւրք մահքէմէլէրինին՝ ատալէթի թաթպիգ էթմէմէլէրինտէն, թիճարէթին տուրդունուղունտան վէ տալիմա գըթալ գորգուսու ալթընտա պուլունմալարընտան իշթիքեա էտիյօրլար իտի: Բուսիտա իսէ վագաա ճան վէ մալլարը էմին, թիճարէթ գօլայ իտի իսէ տէ, գուզլէթլի պիր Բուսիտալարմագ փօլթիթգասը՝ քիլիսալարընա թէսալլութ վէ միլլի մէվճուտիյէթլէրինի թէհտիտ էթմէքտէ իտի: Պու թառալվուրլարընը ախրէն թէպտիլ վէ թատիլ էտէն իքի հատիսէ վուգու պուլմուշ տըր: Էվվէլա Ժէօն Թիւրքլէր՝ Բուսիտա գատար փէք իլէրիյէ կէօթիւրմէմէքլէ պէրապէր, պիր Թիւրքլէշտիրմէք սիյասէթինէ հափըշտըլար: Վէ սահիլէն, Գափգասիա էրմէնիսթանը՝ փրէնս Վարօնցէվ Տաշքօլըն իսարէսի ալթընտա Բուս հիւքիւմէթինտէն հիւրրիյէթ վէ թէվէճճիւհ կէօրմէյէ պաշլատը: Սիյասէթին էրմէնիլէր լէյհիտէ պէօյլէ պիր թէպէտտիւլնիւն մէնֆաթլարը աշիքիար տըր: Պու սայէտէ տաղըլմըշ օլան միլլէթլէրի պիրլէշէճէք, էմինիյէթ վէ սասայիլ պուլաճաղլար վէ մատտի սէրլէթ ոահիպի օլմաղա մէյտան պուլաճաղլար տըր, վէ չիմտի իսէ Բուս իտարէսի ալթընտա միլլի մէվճուտիյէթլէրինի վէ գատիմ մէտէնիլէթլէրինի մահվ ու խարապ օլմայաճաղընը մէմուլ էթմէյէ ճէսարէթ էտիյօրլար: Պէլքի պիղիմ գատար օնլար տա պիլիլրլէր քի պու հիսապ պիրազ թէհլիքէի տիր: Բուս սիյասէթի էրմէնիլէրի ճէլպ էթմէք իչիւն մուվագգաթ լիպեհալլըզ մասգէսինի թաղընը պիլախըրէ էրմէնիսթանը քէնտինէ իլհագ էթտիլինտէ անը պիր թարափա աթապիլիր: Էյեր Թիւրքլէր իսլահաթ եափմաղլարսա, էրմէնիլէր էհվէն ի շէրէշնի ինթիլիապ էթմէյէ մէճպուր օլուրլար: Ինկիլիզ հիւքիւմէթի Գըպըրս մուահէտէնամէսիլլէ Բուսիտանըն էրմէնիսթանտա թէվէսսիւլիւն մէն էթմէյի թէհհիւտ էթմիշ տիր: Լաքին Թիւրք սու ի իտարէսի ինթամ պուլմատըգճա ալլա պիր տահա Թիւրքիտանըն թէմամիյէթինի միւտաֆաա էթմէյէճէք տիր:

Մափհօսնիսա Ջուրլ. — Նէյշըն «Իքի գուլմ մէրքէզլէրի» սէրլէվիալը պիր մէգալէսինտէ տէյօր քի, Սըր էտուրտ կրէյ պիր գաշ կիւն էվվէլ պիր Ենհուտի հէյէ:

Թի թարափընտան քէնտինէ վէրիլմիշ օլան մուսթիլրէյէ վէրտիլի ճէվապընտա, Պէրլին մուահէտէսինին թային էթտիլի վագափին էլիէվմ մէրի օլտուղունու վէ Պալգան հիւքիւմէթլէրինին իլհագ էթտիլէրի արազինին տէվլէթլէր թարափընտան բէսմէն թանըմասընտան էվվէլ, հիւրրիյէթ մէգհէպիյէ իչիւն թէմինաթ թալէպ օլունաճաղընը պէյան էթմիշ տիր: Ենհուտիլէրին, խուսուսա Սէլանիքտէ էնտիշէյէ սէպէպլէրի վար տըր: Լաքին էն զիյատէ մուհաֆաղայա միւհթաճ օլանլար՝ Եունան վէ Սըրպ արազիսինտէ պուլունան Պուլգարլար վէ Սընավուսլար տըր: Սըրպիա վէ Եունանիւթանա կէչիպ Մաքէտօնիտանըն տէօրթտէ իւչիւնիւ թէշքիլ էտէն արազիտէ, Պուլգար քիլիսալարը թէմամէն թաղիպ ալթընտա տըրլար: Բուհպանլար վէ խօճալարը գօղարագ քիլիսա վէ մէքթէպլէրի ֆաթիլէր քէնտի իտարէլէրի ալթընա ալմըշ տըրլար: Պու տէհշէթլի զուլմըն մէյտանա կէթիլտիլի հիւրրիյէթ մէգհէպիյէ վէ սէրպէսթ ի մէտէնիլէ մէտէլէլէրինտէն սարֆը նաղար, հիւ տէյիլ հուգուգը թէմէլլիւքիւն պէօյլէ գապա պիր թարգտա իսլալ օլունմասընը մէն էթմէք իչիւն մէտէնիլէթին քեաֆի օլտուղունու գանն էտիյօր իտիք: Մէտէլա, Եունանիսթանըն էլինտէ պուլունան Գըզըլ՝ Պուլգար գասապալարըն էթրափընտաքի զըրգ գատար քէօյլէր, Եունան օրտուսը թարափընտան աթէշէ վէրիլիպ էհալիսի տախի Պուլլարիայա ֆիրար վէ իլթիճա էթմէյէ մէճպուր էտիլմիշ տիրլէր: Օնլարըն ալտէթի թապիլ արթըգ իմքեանսըզ տըր, լաքին էվրօփա հիւ տէյիլ օրտաքի միլքլէրինին քէնտիլէրէ իտտէ էտիլմէսի իչիւն պիր շէյ սէօյլէմէլի տիր: Հէր թարափտա Սըրպլար վէ Եունանլար, Պուլգարլարտան եա միլլիլէթլէրինի թէրք էթմէյի վէ եա տա սիւրկիւն վէ գօղալարընլարա պօյուն էյմէյի թալէպ էտիյօրլար: Պու իքի տէվլէթլէր զուլմ ու թէհատինին տէմիր գանունլարըլա հիւքիւմէթ սիւրմէքտէ վէ հաթթա Թիւրքլէրին պիլէ իրթիքեալընա ճէսարէթ էտէմէտիլէրի միւտհիլ մէգալիմի՝ ճէգատան պիլքիլլիյէ մուաֆ օլարագ իյգա էթմէքտէ տիրլէր: Պու կիւն Մաքէտօնիտա հիւքիւմֆէրմա օլան իտարէ թէմամէն էսկի Բեթիլ տիր, չու ֆարգ իլէ քի Թիւրքլէրի տալիմա մէն էթմիշ օլան էվրօփա գօրգուսու տա արթըգ գալգմըշ տըր, Սէլանիք մահպէսլէրինտէ միլլիլէթլէրինտէն պաշգա պիր գապահաթլարը

օլմայան 3,000 գատար Մաքէտօնիալը Պուլկարլար հալա մէվզուֆ օլուպ պիւլէրճէլէրի տախի Ատալար մահպէսլէրինտէ եաթմազտա տըրլար: Սըրպլարըն ախրէն նէշը էթմիշ օլտուգլարը ինզիպաթ գանունը, միսլի կէօրիւմէտիք պիր ճէպը ու շիտէթի թէղամմուն էտիպ քէնտի քէնտի մէտէնի ատա էտէն պիր տէվլէթ թարաֆընտան շիմտիյէ գատար պէօյլէ պիր գանուն նէշը օլունտուզունա թէսատիւֆ էտիլմէմիշ տիր, պու գանուն մուճիպինճէ պիր փօլիս մահքէմէ գարարընա լիւզիւմ օլմայարագ խօտպէխօտ հէր հանկը պիր քիմսէյի «ասի», իլան էտէպիլիր: Պէօյլէսի պիր քիմսէ՝ օն սէնէտէն զիյատէ քիւրէք ճէզասընա վէ հաթթա խտամա պիլէ մարուզ տըր: Պիր քիմսէ պիր միւճրիմին (հանի հիւքիւմէթին նախօշնուտիսինէ մարուզ օլան պիր քիմսէնին) մահպլընը պիլիպ տէ հիւքիւմէթէ խապէր վէրմէզսէ, պէշ սէնէ քիւրէք ճէզասընա մահքիւմ օլաճագ: Պունտան մատա, մահալլի հիւքիւմէթ՝ «խսեան» իլէ միւթթէհէմ օլան պիր քիմսէնին ալիէսինի մէմլէքէթտէն թարտ ու թէպիտ էթմիշ սէլահիյէթտար օլաճագ տըր: Պու ատալէթսիզ գանունըն նէթիճէլէրի խալ օլունամայաճագ տէրէճէտէ ֆէնա օլաճագ տըր: Իշթէ դալէպէտէն տէրհալ սօնրա կէլէն նէթիճէլէր պունլար տըր: Հիշ պիր Պալզան միլլէթի տիկէրինէ հաքիմ օլմաղա լայըդ տէյիլ տիր: Պալզան իթթիֆագընըն տաղըլմասընտան վէ Գօնսէրթին աթալէթինտէն մէյտանա կէլէն զարարտըր թամիր էթմէնին վազթը կէշմիշ տիր, յաքին թիւրքլէրին իրթիքիսպէ էթալիյնտէ թէհամմիւլ օլունմայան պու զուլմ ու թէատտիլէրէ արթըզ պիր հուտուտ չէքմէք իշիւն տահա էլտէ ֆուրսաթ վար տըր:

Էրմէն/արսան. — Նէյշըն զազէթասընտա Հ. Թ. Լինչ իմշալը վէ «Էրմէնիսթան», սէրլէվիալը պիր մէզալէտէ, սահիպ ի մէզալէ Էրմէնի մէսէլէնի հազգընտա ախրէն Ալմանիա վէ Բուսիանըն իթթիֆագընտան պահս էթտիքտէն սօնրա շու սուրէթլէ տէվամ էտիյօր: «Պու վաղըն զայէթ մուհիմ տիր. զիրա հիշ տէյիլ պէնիմ պիլտիյիմէ կէօրէ Ալմանիա վէ Բուսիա իլք տէֆա օլարագ Էրմէնի մէսէլէսի հազգընտա իթթիֆագ էտիյօրլար: Ապա իւլ Համիտ տէվրինտէ Մաքէտօնիատա

Ալսթրիա վէ Բուսիանըն միւթթէֆիզէն հալաքէթլէրինին էսէֆէնկիզ ճիհէթլէրինի ճիւմլէմիզ պիլիրիզ: Պու տէֆա Ալսթրիա կէրինէ Ալմանիա կէշմիշ օլարագ աճէպա Էրմէնիսթանտա տախի ալնի պապ թէքէրրիւր մի էտէճէք: Մա էլ էսէֆ պէյանա մէճպուրում քի, Ալմանիանըն շիմտիյէ գատար Էրմէնի իսլահաթը մէսէլէսինտէ օյնամըշ օլտուզու րօլէն ֆէնա նէվտէն տիր: Մր. Կլատսթօն հիւքիւմէթինին Էրմէնի իսլահաթը թէշէպպիւսաթընա տարպէ վուրան Ալմանիա իտի, վէ պունու թազիպ էաէն սէնէլէրտէ իսթանպօլտա Ալման սէֆիրի՝ աչըզտան աչըղա տիկէր տիւվէլ ի մուզզամա սէֆիրլէրինտէն այըլարագ, Ապա իւլ Համիտին մուզալէմէթինի թէշվիզ էթտի: Բուսիայա կէլինտիքտէ, շու սօն սէնէլէրտէ Էրմէնիլէրէ գարչը կէնի պիր մէյլ իլէ հարէքէթ էթալիյնէ տաիր տէլիլէր վար տըր: Լաքին Բուսիանըն սիյատէթինտէքի պու թէպէտտիւլ մաէթթէսաիւֆ անըն Աճէմիսթանտա իլէրիլէմէքտէ օլտուզու վէ Էրմէնիսթանա հէմճիվար օլան Աճէմ արազիսինի իշղալ էտիպ քէլամ վէ էֆքեար հիւրրիյէթինի գապա սիւրէթտէ թահտիտ վէ թազնիզ էթալի պիր զէմանա միւսատըֆ օլտուզունտան, անըն Էրմէնիլէր լէյհինտէ կալիմապտա օլտուզու թէքլիֆլէրին ճիտտիյէթինէ ինանմազտա թէրէտտիւտէ տիւլար օլույօրուզ, Տիւվէլ ի մուզզամա վէ խուսուսա ինկիլթէրրա, շիմտիյէ գատար օլտուզու կիպի Էրմէնի իսլահաթը իշիւն թէշէպպիւսաթտա պուլունմազըզտան վաճ մը կէշմիշ տիրլէր: Էկէր պու պէօյլէ իսէ, թիւրքիանըն վասի արազիսինին, Էվրօֆանըն իքի պէօյիւք ասքէրի իմփէրաթօրլուզլարը թարաֆընտան մուզասէմէսինին հազըրլանտըղը կէնի պիր թարիս սահիֆէսի աչըլմազտա տըր: Թիւրքիա Էրմէնիսթանը՝ Դարպ ի Ասիանըն անախթարը օլուպ ձէնուպա, Դարպա վէ Շարգա Էիտէն հօլլարա հաքիմ տիր: Պու հօլլար պիր թարաֆտան Պահը Սէֆիտ գըյըսընա, տիկէր թարաֆտան Աճէմ քէօրֆէզինէ կէօթիւրիւրլէր: Շէօյլէ քի Աճէմ մէսէլէսինին սօն վազթլարտա ինկիլթէրրա իշիւն էյի պիր հօլա կիրմիշ օլմասընա բազմէն, թիւրքիատա վաղը օլմազտա օլան հատիսէլէր անըն իւզէրինէ շիմտիլիք ֆէնա պիր թէսիր պրագմըշ տըրլար: Էյէր շու պուհրանըն նօգթատա լազալտ տավրանըլըր վէ հախօտ թիւրքիա պիր թագըմ խաթալար հափարսա, փէք հազըն պիր միւս-

Թագապետէ զայն թ մուհիմ վագըալար թէ-
հաստիւս էտէճէք տիր: Խարթիթայա պիր պագ-
մագ՝ պունու ալըգ սիւրէթտէ կէօսթերիր: Իւմիտ էտէրիմ Խնկիլթէրրա խարթիթէ նկա-
րէթի՝ Բուս—Ալման թէչէպպիւսաթը հագ-
գընտա տէվէրան էտէն շայիալարը թէքլիկ
էտէրէք վէ Թիւրքիա իլէ Էվրոփա արասընտա
մուալլագ մէսէլէլէրին թէսվիյէ վէ կէօմրիւք
րէսմինին թէգիտինէ թէչէպպիւս օլունտուղու
շու սըրատա, Էրմէնի մէսէլէսինին տախի
գաթի վէ մէմուսիյէթպախշ պիր սուրէթտէ
հալլ օլունաճաղընը պէյան էտէրէք, էֆքիսար ք
ուսուսիյէթ թէմին էտէճէք տիր: Սահիպ ի
իմգա, Էրմէնիսթան վիլայէթլէրինին Ապտ իւլ
Համիս թարաֆընտան Էրմէնիլէրի աղալլէյէթ-
տէ պրագմագ մագսէտիյլէ թէչքիլ օլունուս
օլան չիմտիքի հուսուսալարը քիւլիյէն թէպտիլ
օլունմատըգճա հիւ պիր էսասի խաւհաթ Խա-
փըլամայաճաղընը թէքիտ էյլէտիքտէն սօնրա
շու սուրէթլէ տէվամ էտիյօր: «Օսմանլը իւ-
փէրաթօրուղունուն պու զըսմընըն իսլահաթը
իչին պունու պիր շարթ ք էսասի իթթիխազ
էթմէքլէ պէրապէր, օրտաքի խարթէյի թագ-
վիյէ էթմէք իչին գալէմէ ալընմըլ օլան քա-
գիպ փրօմիլէրին հագիլի գըյմէթլինի չիմտի
մէյտանա գօյմագ էմէլինտէ տէյիլիմ: Լաքին
Թիւրք նօգթա ի նագարընտան շու պիր իթի-
րաղը թէտգիլ էթմէլիյիմ: Սօն մուհարէպէ
էսնասընտա Էրմէնիլէրին հիւքիւմէթ ուղրունա
պու գատար սատըգանէ խըտմէթ էյլէմէլէ-
րինտէն սօնրա թապիի Թիւրքլէրին Էրմէնի-
լէրէ տօղրու օլան թասաՎուրոնտա պիր
թէպէտտիլ հասըլ օլմուշ տըր, Էրմէն տէ գանն
էթմէմ քի պիր Էրմէնի Փատիշահլըղը վիւ-
ճուտա կէլէպիլմէք գօրգուսու անլէրին (Թիւրք-
լէրին) ֆիքրլէրինտէն թէմամէն գալլ օլմուշ
տըր: Էյէր Թիւրքլէրին Էրմէնիլէրէ գարչը
չիւպհէլէրին թատիլ էթմէյէ պունտան էվվէլ
քեաֆի սէպէպլէրի վար խտի իսէ, պու կիւն
օ չիւպհէլէրի քեամիլէն տէֆ էթմէլէրի վա-
ճիպ տիր: Էյէր Էրմէնի վիլայէթլէրի ճիտալն
թանգիմ վէ խաւհ էտիլիստէ, Թիւրքիանըն
խարապընա սէպէպ օլմագտան իսէ պէլքի
անըն մուհաֆաղաթը իչին մէթին պիր գալա
օլապիլիր:»

Հինսխարան Միւսլիմանլարը.— Հինտիսթան
Միւսլիմանլարը իւլ սընֆա թագաթիմ էտիլիյօր-
լար: Պիրինճի սընֆ՝ Միւսլիմանլարըն էքսէ-
րիյէթլինի թէչքիլ էտիպ, Խնկիլիկ հիւքիւմէթի-
նէ տօսթ վէ խտարէյէ մուգթէտիր օլտուգլարը
իչին, հիւքիւմէթ քէնտի Էէրլի մէմուրարընը
չօգճա պու սընֆ արասընտան ինթիխազ էտի-
յօր: Իքինճի սընֆ՝ չօգճա մէմլէքէթին չիմա-
լը զարպ հուսուստունտա մէսքիւն օլան թու-
հարիպ պիր էհալի տիր: Հիւքիւմէթ Էէրլի
առքըլէրի չօգճա պու սընֆ արասընտան ալ-
մագտա տըր: Փութիէրէսթ Հինտիլէրլէ Միւս-
լիմանլար արասընտա զուհուր էտէն միւնա-
գան վէ միւճատէլէնին օճաղը պու սընֆ տըր,
վէ Խնկիլիկ հիւքիւմէթի պու միւսլիմանլար-
լա Հինտիլէր արասընտաքի ինթիլաֆը
զապթ ու խտարէ էթմէքտէ պիր չօգ միւչքի-
լաթա թէսատիւֆ էտէր: Իւչինճիւ սընֆ՝ նէ
ուսուր ք հիւքիւմէթի խտարէյէ մուգթէտիր, նէ
տէ մուհարէպէ էտէճէք գատար չէճի օլուպ,
անճագ խայինանէ միւչքիլաթ չըգարմագտա
մահիր տիրլէր: Էլլէրինտէն կէլսէ Հինտիլէրլէ
պիրլէչիպ Խնկիլիկ հիւքիւմէթի ալէյինտէ իս-
հան էտէրլէր, Լաքին տինտալարը անլէրին
պու մէսլէյինի թահսին էթմէյիպ անլէրին պու
մագսէտինէ մանի օլուրլար: Հինտիսթանտա
«Ճիւմլէ Հինտ Միւսլիմանլարընըն իթթիհատը»
նամըյա պիր իթթիհատ պուլունուպ պու-
նըն պիր՝ Հինտիսթանտա, պիր տէ Լօնտրատա
մէրքէգ ի խտարէլէրի վար տըր: Հինտիսթան-
տաքի խտարէնին րէիսի Աղա խան թէսիյէ
օլունան պէօյիւք պիր խօճա, վէ Լօնտրատաքի
խտարէնին րէիսի Մր. Ամիր Ալի նամ մէհուր
պիր միւլէլիֆ տիր: Պու իթթիհատ չիմտիյէ-
տէք պալատա գիքր օլունան իլք իքի սընֆ
Միւսլիմանլարըն թէէտիրի թահքընտա խտի:
Լաքին պու կիւնլէրտէ կէօրիւնիւյօր քի իւ-
չինճիւ սընֆ Միւսլիմանլար մէգքիւր իթթի-
հատա քէսպի նուֆուգ էթտիլի իչին պու իքի
րէիսի պիրլէքտէ իսթիֆալարընը վէրմիլէր
տիր:

Եարտրմ պուլամատըղըն գէմանլար օլա-
պիլիր, ֆագաթ Եարտրմ էտէմէտիյին գէման
օլամագ:

Սուլհ էյի պիր չէյ տիր, ֆագաթ մէպտէ,
հագիգաթ վէ ախազի ճէսարէթ տտհա էյի
չէյլէր տիրլէր: Սըրֆ սուլհ խաթը իչին
մէպտէսինի գուրպան էտէն վէ հագիգաթըն
թէփէլէնմէսինէ րագի օլմագ գօրգաղըղ տըր:

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ՏՕՂՐՈՒ ՍԱԱԹ

ՓՐՕՖ. ԿԱՐԱՊԵՏ.ԷՖ. ՏԱՂԼԵԱՆ, ԱՅՆԹԱՊ

1.

Վազք քառարկորու.

Վազթըն մէվնուտիյէթինի վէ կէյմէսինի թէճրիպէ ի շախսիյէմիդ ալթընա տիւշէն վազըւար սայէսինտէ պիլիրիդ: Թէճրիպէմիդ ալթընա տիւշէն պիր թագըմ վազըւարա մութթալի օլմաուդըմը սըրալարտա վազթ թասալիւրուուու օլմազ: Սապահտան ուշանտըղըմըտա, սաաթա պագմասագ, կիւնիւն ալտընըմը իտիյինի կէօրմէսէք, «էօյլէն օլտու, տահա եաթա՞ր մըսըն», տէյու սէսլէր իշիթմէսէք, վէ կէճէ զարֆընտա րիւյա կէօրմիւշ օլմասագ, ույգուտա օն սաաթ մը, եօգսա օն տագիգէ մի կէշիրտիք պուսու տէյէմէյիդ: Ղալթ մէշղու օլտուղուուու պիր կիւնիւն ազաւմընտա կիւնիւն վազըւարընը կէօզ էօնիւնտէն կէշիրտիյիմիդտէ, էօյլէտէն էվլէլ եափմըշ օլտուղուուու պագը իշլէրի 1-2 կիւն էվլէլ եափմըշ իտիք կիպի զանն էտէրիդ վէ օլ կիւնիւն զայթթ ուզուն օլմուշ իտիյինի տույարըզ: Պէր աքս, պէօյիւք զըսմըն ույգու վէ թէնպէսիւքէ կէշիրմիշ օլտու վիւճուտ վէ ֆիքըճէ աթըլ օլտուղուուու պիր կիւնիւն ազաւմընտա կէրիյէ տէօնիւպ պագսագ օլ կիւնիւն պօյունը փէք զըսա պուլուրուզ:

Պէօյլէճէ տէյէպիլիրիդ քի վազթ թասալվուրու նիսպի տիր: Պիր ատէմ իշիւն ուզուն օլան պիր վազթ՝ պիր տիկէրի իշիւն զայթթ զըսա օլապիլի, վէ ալի ատէմ իշիւն պիր սաաթ պօյունտա օլան վազթ՝ պագէն փէք զըսա վէ պագէն փէք ուզուն կէլիր: «Պիրազտան կէլ», սէօգիւնիւն մանասը՝ վազթընը տագիգէլէրլէ էօյլէն միւթէալլէմ վէ մէշղու պիր ատէմ իշիւն չօզ չօզ պէշ եա օն տագիգէ տէմէք տիր: Հալպու քի ալազլարընը աղաճա տալալըպ ազաւմա գատար սըրթը իւթթիւնէ եաթան պիր Աֆրիգալը իշիւն պէշ ալթը սաաթ տէմէք տիր:

Վազքըն հօյիւսիւ.

էօմրտէ մէշղուլիյէթլէրիմիդին գօլայ վէ նիգամի սուրէթտէ ճէրէյան էթմէսի իշիւն վազթըն՝ ինսանըն մէշղուլիյէթինէ, մէտէնիյէթինէ վէ ֆիքըրի հալ վէ տույղուսունա մէրպուլթ օլմայան մութլագ պիր էօլիւսիւ օլմասը՝

իլք գէմանլարտան պերու լաղըմ կէօրիւմիւշ տիր: Վէ պու մագսէտէ պիր չօզ էօլիւշէր իթթիւազ վէ իսթիւալ էալիմիշ տիր: Եէթէր գատար տագիգ վէ մութլագ օլմայանլարընտան պագըլարընըն հալա պու կիւն ատի միւսահէպէթտէ գուլլանըմագտա իտիյինի կէօրիւրիւզ: Մէսէլա՝ «Պիր սիկարա իշիմի», «Պիր չըպըզ իշիմի», «Պիր աշ փիշիրիմի», «Պիր գապըն տօլուսունճա սուլուն եաթօտ գուուուն ինճէ պիր տէլիքտէն ազըպ տիւքէնմէսինէ կիտէն վազթ՝ զիյատէ տագիգ պիր էօլիւ հալիւտէ գուլլանըմընը տըր, վէ հալա պու կիւն եուուուրթա գայնաթմանըն վազթընը թային էթմէք իշիւն պագէն գուլլանըմըն գոււմ սաաթը պու նէվ վազթ էօլիւշէրինին պագիյէսինտէն տիր:

Վազթըն էն թապիի վէ էն միւքէմիւշ էօլիւսիւ գէմինին միւվէրի իւզէրինտէ պիր տէֆա տէօնմէսինտէ կէշէն վազթ տըր: Պունա կիւն տէնիր, վէ պիր կիւն 24 սաաթա վէ պիր սաաթ 60 տագիգէյէ վէ պիր տագիգէ 60 սանիյէյէ թագսիւմ էտիլիր: Վազթը կիւն վէ սաաթ իլէ էօլմէք մութլագ տըր, վէ ատէմին վազթ թասալվուրուուտան ազատ տըր: Շէօյլէքի պիր սաաթ պիր սաաթ տըր, պիգէ ուզուն տա կէլսէ զըսա տա կէլսէ:

Ջէմինին քէնտի միւվէրի իւզէրինտէ տէվր էթտիյինի սէմալի ճիւմլէրին գահիրի հարէքէթինտէն իսթինթաճ էտէրիդ: Մէսէլա, կիւնէլին շարգտան զարպա հարէքէթ էթմէսինտէն պիլիրիդ քի գէմին զարպտան շարգա հարէքէթ էթմէքտէ տիր: Պէօյլէճէ, գէմինին պիր տէֆա տէվր էթմիշ օլտուղունու կիւնէլին սէմատա պիր թէքմիլ տէվէրան հափմասըլա թային էտէրիդ: Կիւնէլ շարգի ուֆուգտա պուլունտուղու սանիյէտէն (հանի կիւնէլին տօղմասընտան) եինէ օնօգթատա պուլունմասընա գատար կէշէն վազթ՝ գէմինին քէնտի միւվէրի իւզէրինտէ պիր տէֆա տէօնմէսինի կէօսթէրիր: Այնի շէյի կիւնէլին պաթմասընտան պաթմասընա գատար կէշէն վազթ տախի կէօսթէրիր: Թամմ չէմալ վէ ճէնուպ նօզթալարընտան կէշմէք իւզըն սէմա քիւրրէսի իւզէրինտէ պիր իսթթ չէքիլմիշ խայալ էթմէք, վէ կիւնէլին հօյիւն խաթթը թէսմիյէ էտիլէն պու իսթթը կէշմէսի վազթընտան (հանի էօյլէն րատտէլէրի) թէքրարէն կէշմէսինէ գատար կէշէն վազթ տախի գէմինին պիր տէֆա միւվէրի իւզէրինտէ տէվր էթմէսինին վազթընը կէօսթէրիր:

Արարչութեան զի աշխարհական .

Սաաթըմըզը էօյլէ իշլէտիր իսէք քի կիւնէշ պաթար իքէն սաաթ սըֆըր հախօտօն իքի կէօսթէրսին, պու ուսուլա Ալաթուրքա տէնիր։ Սաաթըմըզը էօյլէ իշլէտիր իսէք քի կիւնէշ էօյլէն խաթթընա կէլախիյնտէ սաաթ սըֆըր հախօտօն իքի օլսուն պոճնա տա Ալաֆրանկա տէնիր։ Պէօյլէճէ, այնի տաաթը խթէրսէք Ալաթուրքա, խթէրսէք Ալաֆըրանկա իշլէտէպիլիբիզ։ Ալաթուրքատա կիւնիւն վէ սաաթըն պիտայէթ չօզթասը կիւնէշին պաթմասը տոր։ Ալաֆրանկատա իսէ հարը կէճէ վէ էօյլէն տիր։

Միւթէմէտտին ճիւղէ գաւմար Աւաֆրանկա սաաթ գուլլանըրլար: Օտմանլը հիւսթիւմէթիմիզ տախի պու ուսուլու գապուլ էյլէմիշ տիր: Հէր միւթէմէտտին վէ միւթէալլէմ քիմսէ Աւաֆրանկա սաաթ գուլլանմալը վէ իշլէրինի օ սաաթ միւսճէպինճէ սրքալամար:

Այլաթուրքա սաաթըն ուղղունուղուղու փէք միւլաթէլիֆ վէ չօդ տըր: Պիրի շու տըր, քի, կիւնէչին պաթտըղը թամմ սանիյէյի թայլն էթմէք միւլմքին տէյիլ տիր: Գարա իւղէրինտէ զարպի ուֆուդտան կիւնէչին աշմասընըն վաղթը զարպ թարաֆտա պուլունան տաղլարըն վէ օլալարըն եււաթէ ջրիյինէ եա աշաղըղընա կէօրէ ֆարգըլ օլուր: Բէզա ուֆուգտա հավա զայէթ թօզլու օլուպ կիւնէչին՝ ինքիսարը զիյա սէպէպինտէն ֆարգըլ կիւնլէրտէ ֆարղը վագթտա պաթըրյօր կէօրիւնմէսի միւլմքին տիր: Իմտի Այաթուրքա սաաթըն պիտայէթ շօզթաւը օլան զուրուպը շէմա վագթը՝ պիր եէրին՝ ճօղրաֆիաճա հալը, հավասընըն չամիլ պուլունտուղու ըուլթուպէթ վէ թօզուն մըզտարընա կէօրէ թէպէտտիլ էտէր:

Պաշգապիր ճիհէթտէն Ալաթուրքա սաաթ
թութուղոմուղտա կիւնիւմիւղ կիւնէշ պա-
թար իքէն պաչար: Հալպոգ քի, աաթի էոմրտէ
Ալաֆրանկանըն էսաաը օլաւն հարը կէճէյի հէր
քէս կիւնիւն պիտայէթի տէյու գապոնլ էտիպ
անա կէօրէ հարէքէթ էտէր: Իմտի Ալաֆրան-
կա սաաթըն կիւն պիտայէթիւնի Ալաթուրքա
սաաթ իլէ իմթիւզաճ էթտիրմէյէ չալըշտըղը-
մըզտա՝ գարըշըղըղ իլինտէ պուլոնտոյօըղը:
Մէսէլա, սապահլայըն Ա. Թ. սաաթ պիր տէ-
նիլէն վաղթ, կիւնիւն պիտայէթի օլաւն հարը
կէճէյէ նազարէն հէր կիւն անի վազթ տէյիլ
տիր: Գըշ վաղթընտա սապահլայըն Ա. Թ.
սաաթ պիր՝ հարը կէճէտէն 5 հախտ 6 սաաթ

սոնրա տըր, հազ վագթընտա իսէ 8 հախօտ
9 սաաթ սոնրա տըր: Ամմա Ա. Ֆ. սաաթ 8
տէսէք, պոս՝ հազ գըշ հարը կէճէտէն հանի,
կիւնիւն պիտայէթիւտէն, տախմա 8 սաաթ
սոնրա տըր:

Նէպոլթի վէ հայվանի ալէմէրտէ կիւնիւն
իշէ միւնհասըր զըսմը կիւնէշին պաթմասըլլէ
խիթամա կէլիր: Մէս, հիշէ չիշէքլէր կիւնէշ
պաթսըղընտա հափարգլարընը գափարլար, վէ
սայքի ճիւմլէ հայվանլար կիւնէշ պաթսըղըն-
տա հուվալարընա չէփիլիւլէր: Պարպար վէ
հիմ մէտէնի ատէմլէր տախի հէման հէման
պէօլլէ հափարլար: Ամամ միւթէմէտտին
գավմար զուրուպլ չէմա իլէ տուրմաղլար
Ալաֆրանկա սաաթ զուլլանմաղլա սէրչէլէրին
տիւսթուր իւլ ամէլի օլան կիւնէշ իլէ կիրիպ
կիւնէշ իլէ չըգմագ հալը գաիլ օլուր: Ալաֆը-
րանկատա ազլամըն սաաթ 7 հա 8ի սէնէնին
հէր մէվսիմինտէ ազլամա թէրթիպ էտիլմիշ
օլան չէնիք փարթիլէրինին, խըզմէլէրին,
հա զիյարէթլէրին միւնասիպ վազթը տըր:
Ալաթուրքատա այնի վազթ հազըն կիւնէշ
պաթմա վազթը օլուպ հէր քէսին թաամ վագ-
թը օլուր, վէ զըչըն իսէ սաաթ 3 հախօտ 31/2
օլուպ միւսաափրիլիյէ կիտէճէք տէյիլ, իւլա
միւսաափրիլիքտէն տէճէճէք վագթ սայրյոր:

ՏԱՒՄԻ ՕԼԱՆ ՍԱԼԹԱՆԱԹ

3

Բապիեն.— Տի՛ն՝ պէյն էլ միկը վէ պէյն էլ
ազվաւ մէկնիքիւ վաւրբասայլոյ , պիտէշիտիմի
են նաւթոյ պիտ գուլիք հալիւնէ ամիլ օրոտ
spr.

Պու իֆատէյի պիր ազ իյզահ էթմէք լազըմ
տըր : Իսլամիյէթ ալէմինին տինի մէրքէզի
պուլունան Մէքքէ վասըթասըյա տըր քի
Իսլամիյէթ գուվլէթլէնմիշ վէ պիրլէշմիշ տիր :
Օնսուգ ինգիսամ մուհագգագ տըր : Հէր տին,
միւշթէրէք պիր իմանլէ միւմքին օլան պիր
թազըմ իծթիմասաթ Ը ումուսմիյէ վուգուրնա
սէպէպ օլմուշ տըր : վէ իշթէ պու սայէտէ ու-
խուվլէթ վէ իշթիրաք Ը մէսաի քէսպ ի վիւ-
սաթ էթմիշ տիր : Սօն ասը գարֆընտա հէր
նէվ վէ հէր մահիյէթտէ պուլունան պէյն էլ
միւլէ պէօյիւք իթթինատլար՝ Բրիսթոյան իծ-
թիմալարը օլարագ էվրօփա վէ Ամէրիգայը
եէքտիկէրինէ րապթ էթմէք իշիւն տիկէր հէփ
գուվլէթլէրտն զոյատէ իճրա ի թէշսիր էթ-
միշ տիրլէր : Իշթէ մէյտանա կէլէն չու թէգար-

րիւպ սայէսինսէ տիր քի պէյն էլ միլէլ ու մուրտա ինսանիյէթիքէրվէրանէ հարաքէթ էթմէք վէ մէնֆաաթ ը ումուսիյէնին պիր ֆէրտին խօտպին իրատէթինին իգնա օլունմասընա ֆաիդ թութմագ հագիգի պիր տիւսթուր տէյիւ թանըլմաղա պաչլամըլ տըր :

Միլլէթլէր վէ գաւմլարըն հայաթընտա, միւնասէպաթ ը պէշէրիյէյի իտարէ էսէն գաւաիտի պէրրադճա կէօսթէրէն պիր թագըմ գուվլէթլի վազըալարը միւթալէա էթտիք : Պու գաիտէլէր, Բրիսթիյանլըղա ինանմայան, վէ եախօտ Յիսուս Բրիստոսա ինանպատա թէպչիր ի պէշարէթ վազիֆէսինի գապուլ էթմէյն պիր ֆէրտ հազարընտա տախի զայրի գապիլ ի ինքեար տըր : Փէք վազըն պիր սուրէթտէ շունու կէօսթէրմէք միւմքին տիր քի, կէրէք ֆէրտ վէ կէրէք պիր միլլէթ էօմրիւնսէ օլսուն ֆարգ էթմէք, հայաթ ը պէշէրտէ ամիլ օլան էսասի վէ նաֆըդ գուվլէթ տինի իթիգատաթ վէ հայաթտա միւնտէրիճ օլուպ անտէն նիւպէան էտէր : Պիգ Բրիսթիյանլար, Յիսուս Բրիստոսըն տինինին պիւթիւն տիւնհայա նէյր օլունմասը վազիֆէսիյլէ միւքէլլէֆիք :

Պիգիմ գայէմիգ պու տինի պիւթիւն տիւնհատա մուգաֆֆար գըլմագ օլմալը տըր : Իմանըմըըն էսասի թասավվուրու գաֆէր տիր : Բրիսթիյանլըղ եա մուգաֆֆար օլմալը, եա՛ թէրք էտիլմէլի, եա՛ ֆէթհ էթմէլի եա՛ մանվ օլմալը : Անըն միւէսսիսի օլան Բրիստոս եա՛ ֆաիգ օլմալը, եա տա ունուտուլմալը տըր : Օ՝ պիւթիւն գաւմլարըն ֆէրալէրինի գազանմագլէ իթթիֆա էթմէյերէք, հէր պիր միլլէթ իւզէրինէ հագիգաթ, թէմիլլէք, վէ իսթիգամէթ մէօհրիւնիւ պասարագ քէնտինին ալի իտարէսիյլէ տիւնհանըն միլլի հայաթընը թէպտիլ էթմէլի տիր : Միլլէթլէրին վէ գաւմլարըն հայաթընտա տինի թէֆէվվիւզ գաիտէսի ճարի օլուգու կիպի, իշամըն կէօսթէրտիյինէ կէօրէ՝ Ալլահըն վէ Բրիստոսըն մէլէքիւթիւնիւն փրօհրամլարը տախի պու գաիտէ իւզէրինէ հազըրլանմըլ տըր : Եղիանըն ալտըղը իշամա կէօրէ ֆիւթուհաթ՝ գէլգէլէ, հանըն եախօտ ֆուրթուհա իլէ կէլմէյիպ, սաքին սէտա իլէ իճրա օլունապիլիք : Յիսուս Բրիստոս իլան էթտի քի, գըլըճլա կէլէնլէր գըլըճլա կիտէճէքլէր : Պօղոս տէյօր, «Պիգիմ ճէնկիմիղին սիւահլարը ճիսմանի տէյիլ տիր» : Յովհաննէս առաքեալ պէյան էտիյօր, «Ալլահ

տան տօղան հէր քիմսէ զալիպ օլուր վէ տիւնհայա զալէպէ էտէն իմանըմըղ տըր :

Ալլամէ, տաիմի օլան գաֆէրի իտարէ էտէն էսասի գաւաիտի վէ հագալիգի կէօսթէրէն պիր չօգ իլահի իշամլար վար : Բիթապ ը Մուգատտէսին հիչ պիր եէրինտէ, կէրէք ֆէրտի վէ կէրէք միլլի հագիգի վէ տաիմի գաֆէրին մատտի գուվլէթլէ թէէմին էտիլէպիլէճէյինէ տաիր հիչ պիր թէնպիլ վէ եա իշար հօգ տըր : Բէլամուլլահը միւթալէա էտէն տագիգ պիր ֆէրտ՝ հէր եէրտէ շու հագիգաթը կէօրիւյօր քի ֆաթիհ օլմագ իսթէյէն, հալընըղ հիլմ ու թէվաղու վէ ֆէտաքեարլըղ րուհըլէ, մագուլ պիր իման վէ անըն մէյտանա կէթիւրտիյի հայաթլա մուվաֆֆագ օլապիլիյօր :

Պիւնաէն ալէյի Յիսուս Բրիստոսըն քիլիսէսինին եափաճաղը իշ շունլարտան իպարէթ տիր :

1. Յիսուս Բրիստոսըն Ինճիլ շէրիֆինի, հէփ ճինսլէրէ մէնսուպ օլան ատէմլէրին ֆիքրինէ էօլլէ պիր թարգտա թագտիմ էթմէք քի անլէր էսկի տինլէրինտէքի շէրր օլան հէր շէյի մուհապպէթլէ թէրք էթսինլէր, վէ թէրք էթտիքլէրինին եէրինէ՝ պիւթիւն ատէմլէրին տինի հասրէթլէրինէ վէ տինի իթիյաճլարընա թէթապիւզ էտէնի գապուլ էտէպիլսինլէր :

2. Բրիսթիյանլըղը, միլլի հայաթտա էօլլէ պիր գուվլէթլի սաիգ հալընա կէթիւրմէք քի պիւթիւն միլլէթլէր անըն հիւքսէք վէ թէմիգ մէպտէլէրիլլէ իտարէ օլունսունլար :

3. Ասիայա վէ հէյէթ ի իճթիմալիյէնին ալլազէն տիւշիւն, զալիմ վէ միւֆաիտ օլուուղու հէր եէրէ իմանըմըղըն էսասի մէպտէլէրինի իտիսալ էթմէք : Զիրա պու գուվլէթլի տին գապուլ օլունտուգտան սօնրա օ՝ հէյէթ ի իճթիմալիյէ իւէլաս օլապիլիք :

4. Տիւնհատա միլլէթ վէ ճինսլէր արասընտա վուգուա կէլէն հասէա, րէգապէթ վէ ատաւլէթլէրի իզալէ էտէրէք հէր րէնի վէ ճինատէն օլան ատէմլէրի, պիր Ալլահա, պիր փէտէրէ իպատէթ էտիպ Յիսուս Բրիստոսու իւէլասքեար վէ Բապպ տէյու թանըյանլարըն ուխուվլէթինէ իտիսալ էթմէք :

5. Բրիսթիյանլըղ նուրունու ճէհալէթին գուլմէթի իշինտէ պուլունան պիլճիւմլէ րուհլարա իշրագ էթտիրմէք, վէ տինլէրի հիւզիւնտէն սէրպէսթճէ թէֆէքքիւր վէ ֆիքրէն թէրագգի էտէմէյէն պիւթիւն ճինսլէրի ույանտըրմագ :

6. Պէշերիյէթին հայաթընտա, սէլամէթ վէ առաւելթ տինիմիդի էօյլէ պիր սուրէթտէ աւիլ գըլմագ քի, պէյն էա տիւվէլ միւնասէպաթ Բրիսթիյանլըզ մէպտէլէրինին իւզէրինէ թէէսսիւս էտէրէք միլլէթլէր արասընտաքի միւնասէտէ վէ մուհարէպէլէր արթըզ իմքեանսըզ օլսուռն: Պու շէրաիթ ալթընտա պուլու-նան պիւճիւմլէ պէյն էլ միլլէ ճէմիյէթլէր, սուլհ գօնֆէրանսլարը օլաճագլար տըր: Պէօյլէճէ տիւնեատա սուլհ ու սէլամէթ հիւքիւմֆէրմա օլաճագ վէ պու իսէ մէֆրէթ օրտու վէ սօ-նանմալար իլէ տէյիլ, անճագ ինսանլարըն պիր փէտէրին էվլատլարը վէ պինաէն ալէյհ եէք-տիկէրինին պիրատէրլէրի օլտուգլարընա տաիր հիսս էթաթլէրի գանաաթը վիճտանիյէ իլէ օլաճագ տըր:

Սիյատի վէ տիւնեվի օլմայըպ տինի վէ էպէտի օլան միւքէմմէլ պիր զաֆէր իչիւն միւ-ճահէտէ էթմէքաէյիլ: Մատտի գուվվէթ վէ թէֆէվվիւզ իւզէրինէ միւէսսէս օլմայան պիր մէլէքիւթ թէէսիս էթմէյէ թէշէպպիւս էտիյօ-րուզ: Պիզիմ սիւահլարըմըզ օրտուլար վէ տօնանմալար տէյիլ, անճագ մագուլ իման, տօղրու թէֆէքիւր, հազգ աւէլլէր, եիւքսէք հիսսիյաթլար, թէմիլ գալպ վէ Ալլահըն Բու-հու տըր: Պիզիմ իսթիւքեալարըմըզ միւ-տաֆաա էտէն էօյիւմ սաչան պաթարիալար տէյիլ, անճագ գօլէճ վէ իլմ ի իլահի մէքթէպ-լէրինտէ քէսպի գուվվէթ էտէն Բրիսթիյան մէքթէպի, մաթօլուաթ, իսսթաիւանէ, Բրիս-թիյան ալիյէսի, չայրչգան վէ սանաաթքեար հէյէթ ի իճթիւմիյէ, վէ Յիսուս Բրիստոսուն քիլիսաաը տըր:

Խիւլասա, ինսանլարըն իճրա էթմէյէ մէէ-զուռն օլտուգլարը էն պէօյիւք վէ էն ճէսիմ թէշէպպիւս իչիւն չալըմագտայըզ: Բրիսթի-յան միսիօնէրլէրի, գէմին իւզէրինտէ պու-լունտն պիւթիւն ճինսլէրին ֆիքրի, իճթիւմի, աիւլպի վէ տինի տաիրէտէ գազանաճագլարը զաֆէրտէն պաչգա պիր շէյ հազգընտա տիւ-չիւնմէզլէր: Ելիմիլգտէ պուլունան վասթաթմըզ եանի, Յիսուս Բրիստոսըն սաֆի վէ պօզուլ-մամըլ օլան տինի, տիւնեատա աւիլ օլան տա-իմի վէ պէօյիւք պիր գուվվէթ տիր: Ֆիւրտիյէր վէ ճինսլէր իւզէրինէ օլան թէէսիւր էօյլէ պիր թէէսիւր տիր քի, տահա գուվվէթի պիր իմա-նըն թէֆէվվիւզիւզիւտէն մատա պիր վասթա իլէ նագզ օլունամագ: Բրիսթիյանլըզ քէնտի գուվվէթիին գալ էթմէտիքճէ վէ Ալլահ՝ Ալլահ օլմագլըզտան ֆարիլ օլմատըգճա, պու ճիհատ ասլա տուրամագ:

ՏՕԳ. ՊԱԹԸՆ

Ս Օ Ն

“ՐԱՀՆԻՒՄԱ”ՅԸ ՆԻՉԻՆ ՍԷՎԷՐԻՉ

ՎԵՐ. ՉԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ, Մ. ԱՍԷՐԻԳԱ

Րահնիւսա եազընտա իւլ եազընը պիթիւրիպ էօմրիւնիւն տէօրտիւնճիւ սէնէսինէ գատէմզէն օլաճագ տըր: «Ազլ եաչտա տէյիլ պաչ-տա» քէլիմէ ի գատիմէսինէ կէօրէ, Րահնիւսա-տա սէնէլէրին գըլլէթինէ բազմէն թըֆլ եա ճէիլ տէյիլ, պիւլուզ վէ քէմալ կէօրմիւլ վէ անըն քէմալմիւտէն զիյատէսիյլէ միւսթէֆիտ օլմուլ իտիյիմիգաէն, էվվէլա ան սաւիմ իւլ գալպ անա թէպրիքեաթըմըզ թագտիմէտէրիլ: Մամաֆիյհ, իւլ սէնէյի պիսսէլամէ կէշիւրիլ ի-տիյի կիպի, տահա հիւզ աէֆա իւլ սէնէլէրէ նաիլ օլմասընը Հազգ Թաալատան թէմէննի է-տէրիլ: Բիշի քէնտի հէմճինսիլլէ մուարէֆէ, իւնսիյէթ վէ սըզը տօսթլուզ ալագալարընա նասըլ կիրէր իսէ, ճէրիտէ կիպի իսմէն պի-րուհ, ճիսմէն իսէ զիրուհ պիր վարագա իլէ տէ էօյլէ սըզը պիր ալագայա կիրէպիլիւր: Սէօ-զիւն գըսսաը, Րահնիւսանըն պինլէրճէ գարի-յունու չու գըսսա միւտաթտէ անընլա պէօյ-լէնի պիր տօսթլուզ ալագաընա կիրմիլ ի-տիքլէրինտէ չիւպհէ ճաիլ տէյիլ տիր: Անըն հէր պիր նուսիսէսի, պէլի հէր պիր սահիֆէսի պիր չօգ վաթանտաչլարըն ինտինտէ ազիմ պիր զըյիմէթի հաիլ տիր: Օլ սահիֆէլէրի սալթ էյլէնմէք եա վազթ ֆէվթ էթմէք իչիւն տէյիլ, իլլա անլէրտէն ֆիքրէն վէ բուհէն պիր մէն-ֆաաթ քէսպ էթմէք իչիւն օգուլար: Վէ մէ-մուլ էթտիքլէրի մէնֆաաթը տա հէր վազթ քէսպ էթտիքլէրի իչիւն անա տօղրու գալպ-լէրինտէ թաչըտըզլարը մուհապպէթ պիթ-թէտրիճ թէգէյիլա վէ թէշէտտիւտ էթմիլ տիր:

Րահնիւսայը մուագզէզ պիր տօսթ կիպի սէվաիյիմիզին էն պէօյիւք սէպէպինի՝ անըն սահիլ ի իսթիյազ, միւտիր ի մէսուլ վէ սէր միւէլլիֆի օլան գաթա տօղրու թաչըտըզմըզ մուհապպէթտէ պուլուրուզ: Րահնիւսանըն գա-րիյունտունըն գըսմը ազամը՝ Փրօֆ. Յովհան-նէս Գրիգորեանը եա սալթ շէօհրէթէն թանըր-լար, եա տա թահրիւրաթըլա պիլիւրէր: Պա-գիսի իսէ անը եա վէճհէն վէ եա չախսէն, եա տա մահրէմանէ թանըրլար: Եա անըն պէլիլ վազլարընը տինլէմիլլէր, վէ տօղրուն նութգ-լարընսան ֆաիտէմէնտ օլմուլլար, եա տա տէրս օտաընտա անըն թալէպէսինտէն պուլունմուլլար տըր: Շու հալտէ միւմաիլէյհէ տօղրու անլէրին թաչըտըզլարը հիսսիյաթ

սալթ պիր, «Սապահլար խա՛յր օլսուն, Բէյֆի ալիլէրինիզ նա՛սըլ տըր,» տան զիյատէ տիր: Զօգլարը անընկա տէրատաշլըզ, տէրատաշլըզ, արգաստաշլըզ, սրրիտաշլըզ, հօլտաշլըզ, իշտաշլըզ, միւտէրրիս վէ թալէպէ իւնսիյէթի վէ սըզը ասթթլուգ ալագասընտա պուլունմուշլար: Վէ հէի պու ֆարզը ալագալարտա անըն սիյրէթինէ տօղրու գալպլէրինտէ տէրին վէ խալիս պիր մուհապպէթ հուսուլէ կէմիշ տիր: Անըն իլյատան պէրի օլմասը, տիրայէթ վէ ֆէթանէթի, ֆէպահէթ, պէլաղէթ վէ վազարըյլա պէրապէր իւնսիյէթ վէ ինտանիյէթ փէրվէրլիյի, իմիէրվէր վէ հագիգի միլլէթ փէրվէրլիյի, ալէլիսուսուս տիյանէթճէ խուլուս վէ մէթանէթի, անընլէ ճիւպի քիւլլի պիր ալագատա պուլունմուշ օլանլարը պիր մըզնաթիսիյէթի աճիպէ իլէ քէնտինէ ճէզպ էյլէմիշ տիր: Իշպու մուհարրիր ի աճիզ օլ մէճգուպլարտան պիրի օլմասըյլա միւֆթէխիր տիր: Անըն տէրս օտասընտա պէշ սէնէ անտէն թալիմ գապուլ էթմիշ օլմասը տա իշպու աճիգէ՝ զաթէն պէօյլէք պիր պախթիյարըզ օլմուշ տըր:

Միլլէթիմիզին սէրքէրտէլէրինտէն, հանի վաըզ, մուալլիմ, թաճիր, ֆապրիզաթօր, էտիպ վէ սիյասիյունըմըզտան, պալատէ զիքր էթաիյիմիզ էվաաֆը — իմթիսալա շայէսթէ սիյրէթի — կէօրմէք իսթէտիյիմիզ կիպի, ճէրիտէլէրիմիզին միւտիր, միւլէլիֆ վէ պաշ մուհարրիրլէրինտէն տէ պու խէսայիսի մէմուլ էթմէյէ հագգըմըզ վար տըր: Զիրա իշէ հարար պիր ճէրիտէ միւլէլիֆինին՝ պիր միւլ պէշիր հա միւտէրրիստէն զիյատէ էֆքեարը ումուլիյէյէ թէէսիր իշլէտէճէյի, հաթթա էֆքեարը ումուլիյէ պուլունմաստըզը վազթ անը թէշքիլ էթմէքտէ ազիմ պիր հիսսէսի պուլուննաճաղը հիսսապա ալընըրսա, պալատէքի թալէպ հա մէմուլիմիզին նէ տէրէճէ մուգարին ի ազլը սէլիմ իտիյի զահիր օլուր: Իշթէ Բահնիւնանն իտարէսի վէ անըն մէսլէքինին գօմանտասը՝ ֆրօֆ. Յովհաննէս Գրիգորիան կիպի լիյագաթլը վէ էհլիյէթլի զաթըն հէտինտէ պուլունմասը միլլէթիմիզճէ պատի ի իֆթիխար վէ մուճիպ ի մէսէրրէթ պիր խուսուս տըր: Միլլէթիմիզտէ պազէն սէրսէմիլք իտարէլէրի կէօրիւլտիյիւ, հաթթա պազէն «Պաշ պէլլիսիզ, մէյտան իզսիզ» կիպի ահվալը էսէֆիլթիմալ միւշահատէ օլունտուղու զէմանլարտա, Բահնիւնա կիպի պիր միւրչիտէ զիյատէսիյլէ

միւլիթաճըզ, Անըն կիպի օն, հաթթա պէշ թանէ պիլէ հատիլէրիմիզ, հօլ կէօսթէրէնլէրիմիզ, աղլարընա կիւլէնիլիի գըլաղուզարըմըզ պուլունմա իտի, պէլքի արատա պիր միլլի հայաթըմըզտա կէօրիւլէն զայր ի մագուլ ահվալըն նէթայիճ ի մուղիրրէսինտէն հագամըզը գուրթարապիլի իտիք: Կիւլէնիլի միւրչիտէրիմիզին գըլլէթի կիւլէնիլմէզ տէլիլլէրիմիզին քէսրէթինի նէթճէլէնտիրմիշ տիր: Պու տէտիյիմիզ միլլի սէրսէմիլք պազէն տին պապընտա կէօրիւլմէքտէ տիր: Տին, Բրիսթիանլըզ սայքի իլք ասրլարտան պէրու էրմէնիլիյին թէմէլ թալը վէ տիրէյի, ճանը հէմ ճիյէրի վէ էրմէնիլիքտէ մէվճուտ ալէյըլի հէր շէյին րուհը իքէն, Ֆրանսա վէ (ախիլէն) Ալմանհա միւլհիպլէրինտէն զէհիլլէնմիշ պազը հէնի հէթմէլէրիմիզ, «Տին պէշլիք, իման ալթըլըզ, պօղտուր, պօղտուր խարճա: Տիպսիզ անպար, իվսիզ քիւլէք, տօլտուր, տօլտուր էօլլ,» կիպի մուղիրրէքքեարա զահիպ օլմուշ վէ օլ էֆքեարընը տա մէյտանը թէտալիլլէ գօյմուշ սըրլար: «Տին նէ» տիր, իման նէ» տիր, Ալահ քիմ տիր. Բրիստոս քիմ տիր. Բիլիսէնին նէ՝ էնէմիմիլիյէթի վար: Պունլար հագգընտա մէվսուգ վէ միւլթէմէտ մալիմաթը օլան քէն հա՛նի, հախօտ անլէրին միլլէթիմիզէ նէ՝ խայր հա մէնֆաաթը օլմուշ,» կիպի մանասըզ իֆասաթտա պուլունմանլարըմըզ օլույօր: Տէմէք հաճէթ տէյիլ քի, պու կիպի էֆքեարըն պուլունմասը վէ անլէրին պէյն էլ էհալի թէտմիլմ էթմէսի միլլէթիմիզին խարապընը միւնթիճ. օլաճագ տըր: Վէ լաքին պունտան տահա աճըզը պիր հալ վար իսէ, օ տա պազը ազգային ճէրիտէլէրիմիզին օ պապտէ հա սիւքիւթի իիթիյար էթմէլէրի, հա տա էօյլէսի էֆքեար թաշըյանլարա զըմէն հէմէֆքեար օլուպ, անլէրէ թազվիյէթ վէ մէթանէթ վէրմէլէրի տիր: Անլէրին էֆքեար վէ գալլինճէ ազգասէր, Հայաստ օլ տա, իսթէր Սասանայասէր օլ իսթէր Պոսանայասէր, պիր ֆարգ էթմէզ: Զէվալլըար տիւլյունմէյօրլար քի, ազգասէրլի՝ Աստուածանէրլի իւզէրինէ միւլէսսէս տիր: Սէվինիլիզ քի, միլլէթիմիզին մէվճուտիյէթինի թէհաթա էտէն պու միւլհիալիք աֆէթինի իւզէրիմիզտէն տէֆ էթմէք իչիւն, Բահնիւնա էլինտէն վէ տիլինտէն հէր կէլէնի էթմէքտէ տիր: Իշթէ պունըն իչիւն անը սէվէրիզ, վէ սէվմէքտէ սէվամ էտէճէլիզ:

Տիկեր պիր նոգթա տա ախլագսըզըզա
գարը Րահնիրանըն պիր միւճահատէ ի հասա-
նէտէ պուլունմասը արը : Կէնճէրիմիդ չէնվէթ-
լէրինին հուսուլէ կէթիրտի վէթիմ իլլէթլէրէ
գուրպան կիթմէք թէնլիքէսինտէ իքէն , ան-
լէրի իֆֆէթ թարիզլէրինէ սէվզ էտէպիլէն վէ
չէնվէթ ազընթըլարընա հալա կիրմէմիշ օլան-
լարը ծնա տիւշմէքտէն սազընտըրմաղա միւգ-
թէտիր օլան հատիլէրէ միւհթաճըզ : Րահնիրան
միլլէթիմիզին ուղրունտա էօյլէսի պիր հատի
հալինտէ պիզէ խըտմէթ էթմէյէ մուգթէտիր
խտիյինէ ինանտըզմըզ իչին անը սէվէրիզ :
Ազիզ միլլէթիմիզին վէ խայրընը էզճան ու
տիլ արատըզմըզ վաթան վէ միլքիմիզին պու-
պուհրանը վագըթլարընտա , Միւսիմ վաթան-
տաչարըզա տողրու պիր իւնսիյէթ ի տօու-
թանէտէ , հէմ տէ մէզհէպճէ պիրպիրինտէն
ֆարզը օլան տինտաչ վէ միլլէթտաչարընըզ
իլէ պիր ալագա ի պիրատէրանէտէ պուլուն-
մագըզըզմըզ պէնէմէհալ մուգթագի իքէն , պի-
զի միւֆիտ նասիհաթլարընա իրչատ էտէճէք
հատիլէրէ միւհթաճըզ : Րահնիրան միլլէթիմիզէ
էօյլէսի պիր գլաղուզ արը տէյու պիլտիյիմիզ
վէ կէօրտիյիմիզ իչին անը սէվէրիզ : Էլ
գըսսէ , իլմի պէնտլէրի , քիլիսէվի վէ բուհանի
մէգալէլէրի , թարիխի պէյանաթը , Բիթապը
Մուգատտէսէ տաիր վէրտիյի իգահաթը , լա-
թիֆէմիզաճ ֆըզըլէլէրի , ախլագի նասիհաթլա-
րը , սէյեհահաթ թարիֆէլէրի , միւֆիտ հիքեա-
յէլէրի , միւթէմէտ սիյասի խապէլլէրի ,
միլք ու միլլէթին անվալը տախիլիյէ վէ սի-
յասիյէսինէ տաիր վէրտիյի իգահաթ վէ թէֆ-
սիրլէրի մէմալիք ի էճնէպիլէնին պիզէ էօյրէթ-
տիյի տէրսլէրէ նագարէն թագտիմ էթտիյի
էսաս վէ միլլէթին ախլագ , սուհու սէլամէթ ,
էտէպիյաթ , սալահ , տիյանէթ հէմ մէտէնիյէթ
թարիզլէրինտէ սալիք օլմասը իչին իրաէ էթ-
տիյի մագուլ չարէլէր սէպէպիլտէն Րահնիրանը
սէվէրիզ , վէ անըն տիւմէնին տէօնտէլէն
թէճրիպէքեար գափուտանըն , Փրօֆ . Յովհան-
նէս Գրիգորիանըն սայ ու զարէթի , վէ նագ-
տէն անա համի պուլունան լաքին իսմէրինի
մէսթուր թութան ասահալը սէրվէթ տօսթլա-
րըն միւտավիմ հիմմէթի վէ Ալահըն ինայէ-
թիլլէ Րահնիրանըն պիստէլամէ քէնտի մէնզի-
լինէ եթթիչէճէլինի տէ գափիլէն իւմիտ էտէպի-
լիրիզ :

ՏԻՒՆԻ

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

«Օթուլ սիննիմէ գատար չիրլէրին պիր
չօզ նէվլէրինտէն միւթէլէզզիզ օլուր խտիմ ,
հաթթա թալէպէլիյիմ էսնասընտա Շէյքսիլի-
տէն վէ խուսուսա թարիխի տրամալարտան
պէզայէթ մահգուզ օլուր խտիմ : Բէզա էվլէլ-
լէրի , ըէսլէրտէն վէ խուսուսա մուզիգատան
փէք խօչանըր խտիմ : Հալ պու քի չիմտի ,
էփէյի պիր միւտտէթտէն պէրու հաթթա պիր
սաթըր պիլէ չիր օգուճաղա թէհամիլ էտէ-
մէյօրու : Աօն վագթլարտա Շէյքսիլի օգու-
ճաղա թէչէպալուս էթտիյիմտէ անը ֆէվզէլա-
տէ թաթըզ պուլաու , միտէմ պուլանտը :
Բէզա ըէսմ վէ մուսիգա մէզաղըմը սայքի
զայ էթմիլիմ տիր : Չանն էտէրսին ֆիքրիմ
վագրալար մէճմուտընտան ումումի գալտէ-
լէր իիւրաճ էտէն պիր մաքինա հալընը քէսպ
էթմիլ տիր : Էկէր հայաթըմը թէքրար հաչա-
մազ միւմքին օլսա խտի , հաթթատա պիր տէ-
ֆա չիր օգուճաղը վէ մուզիգա ախլէմէյի պա-
նա գանուն իթթիխազ էտէր խտիմ : Պէլքի պու
սիւրէթլէ տիմաղըմըն հիսսիզ գըսմլարը իսթի-
մալ օլունարազ հայաթ քէսպ էտէպիլիլլէր
խտի :» (ՉարլսՏարուիլն) Տարուինին պու իթի-
րաֆընէ՝ գատար միւտնիշ տիր : Շիր վէ մուզիգա
մէզաղլարը իսթիմալ օլունմայարազ սայքի գալլ
օլան պու պէօյիւք ալիմ՝ բուհանի հիսսիլլիյէ
փէք բըզգէթէնկիզ պիր նիւմիւնէ թէչքիլ էթ
մէքտէ ալի : Բէզա պիր չօզ ասէմլէր՝ տինին
թալէպիլլէրինի ինմալ էտէրէք Ալան հագընտա
հիսսիզ օլուրլար , բուհանի չէյլէրէ տողրու օ-
լան մէզաղլարընը զայ էտէրլէր վէ կէօյա Ալ-
լահ հօզ իմիշ կիպի հաչարլար :

—Ճօրճ Միւլըր (1805-1898) տահա սէպալէթ
սիննիտէ իքէն , քէնտի քէնտինի պիլա դայտ
ու չարթ Անըն մուհապպէթ վէ խըտմէթինէ
վագֆ էթտի : Ալահըն վաալարընը քէնտի հա-
յաթընտա թէճրիպէ էտէրէք չունու իսպաթ
էթմէյէ ահտ ու փէյման էթտի քի , «Օ մէվճուտ
արը վէ քէնտինի արայանլարա միւքեաֆաթը-
նը վէրիր :» Պիւթիւն էմվալընը սաթըզ ֆա-
գիլլէրէ վէրմէքլէ պէրապէր քիմսէտէն հիշ
պիր սուրէթլէ փարա իսթէմէյիպ անճագ Ալ-
լահտան տուա իլէ բիճա վէ նիյազ էթմէյէ
գարար վէրտի : Պու մէպուէ իլէ 65 սէնէ հա-
չար : Պրիսթօլտա , վէֆաթ էթտիյինտէ , 1620

հեթ իմ վէ էօքսիւզ սագլայապիւմիշ օլան էյ-
թամխանէլէր թէսիս էյլէմիշ, 150,000 չօճուգ-
լարն թալիմ օլունտուղու նիհարի վէ Կիրա-
կի մէքթէպիւրի քիւչատ էյլէմիշ, իքի միլիօն
Քիթապ ը Մուգատտէս վէ իւշ միլիօն մէզնէպի
քիթապլար թէվզի էյլէմիշ վէ 115 միսթօնէր-
լէրէ նադաէն հարտըմ էյլէմիշ իտի: Պու ճիւմլէ
ճիւնթլէրէ սարֆ էթմիշ օլտուղու 1,448,958
ինկ. լիրասընն հէր պիր տօլարընը տուասընա
ճէվապ օլարապ ալմըշ տըր: Պու 65 սէնէ դար-
ֆընտա էօքսիւզլէրին թաամը անճագ իքի
տէֆա կէճիքտի: Իթթիլա ը տէրունիսինաէ
Ալլահըն մէվճուտիյէթի քէնաինէ օ դատար հա-
գիգի կէօրիւնիւյօր իտի քիտուա՝ քէնաինի իչիւն
ատէմլէր իլէ գօնուչմագ դատար թապիի օլտու:
Օ՝ տէրունի հայաթը վէ իսայրիսանէն թէչէպ-
պիւսաթընը թէվլիս էթմիշ օլան Ալլահ իլէ
գօնուչմագլը թէքիս էտիյօր: Պէօյլէ պիր
էօմը Ալլահըն մէվճուտիյէթինէ սուպուլթի պիր
տէլի տիր: Տինսիգ պիր գօմչուսու քէնաինէ
պիր կիւն չէօյլէ սէօյլէյօր իտի, «Պէն Ալլահա
ինանմամ, լաքին չու էթմամիսանէլէրի կէօր-
տիւյիւմտէ պիր Ալլահ մէվճուտ օլտուղուսու
տիւլիւնմէմէգլիք էտէմէյօրում» Պիլ՝ իշ խու-
սուսընտա Միւլըրա պէնգէյէմէյիգ, լաքին ի-
ման խուսուսընտա պէնգէյէպիլիւրիգ: Էօյլէ պիր
սուրէթտէ հաչամալըյը քի, պիղէ սէյր էտէն-
լէր «Ալլահ վար» տէսինլէր:

— Պիր ատէմ անճագ օլ չէյլէրի կէօրէպիլիւր,
քի անլէրի կէօրմէյէ գապիլիյէթի վար: Քէն-
թըքի մագարասընտաքի պալըզլարըն կէօգ
եւերի վար իսէ տէ կէօզլէրի օլմամաղլէ, անլէր
կիւնէչի պիլմէզլէր: Պիր Քիւրտ՝ Ռափայէլին
«Այլակիւրպուքիւն» բէսմինտէն հիշ պիր չէյ
անլամալ: Պիր Հօթէնթօթլը՝ Ուէսթմինսթըր
Աքրայարսընտաքի թէնասիւպ ի հէնաէսէվիյի
կէօրէմէյ: Մուզիգի մէզագը օլմայան պիրի՝
Հանտէլին «Մեպիսսընտա սէստէն պաշգա պիր
չէյ իշթմէյ: Թալիմսիգ պիր Ֆիքը՝ Շէյքս-
փիյրտէն լէզլէթ սուլյամալ: Պէօյլէ տախի «Թա-
պիի ինսան Ալլահըն Րուհունըն չէյլէրինի գա-
պուլ էթմէյ»: Աճապա նի՛չիւն: «Զիրա պուճ-
լարըն թէմիկի Րուհանի օլտուղունտան քէն-
տինէ սէֆանէթ տիրլէր, վէ իտրաքընա իգթի-
րատը հօգ տըր» (Ա. Կորնթ. 2. 14):

— «Թապիի ինսան» իլէ «Րուհանի քիմսէն» նին
ֆարգը պաաա խուսուսը տըր: Սօնրաքիտէ՝
Րուհանի չէյլէրի հիսս, տէրք, թէմիկ վէ
թագտիր էթմէք գապիլիյէթի վար, էվլէլէքի

իսէ պուճտան մանրում տըր: Պասար՝ հայաթ
իլէ պիրլիքտէ կիտէր: Էօլիւ՝ կէօրմէյ: Անճագ
Րուհանի հայաթը օլան ատէմտէ Րուհանի կէօ-
րիւշ օլուր: Պու իսէ Ալլահ իլէ թէմասա կէլ-
մէքլիյի ֆարգ էթմէքլէ, Ալլահըն Րուհունըն
ատէմտէ սաքին օլմասընտան հասըլ օլուր:
Իմտի «Քրիսթիան» եա «Րուհանի քիմսէն» տէ-
մէքլէ նէ՞ ճինս ատէմ անլալըմալը տըր: Գա-
տիմ վէ տօղրու թահտիս չու տըր: «Ալլահըն
Րուհը սիգաէ սաքին օլտըղը թագտիրտէ, սիգ
ճիւմանի տէյիլսինիգ, անճագ Րուհանի սինիգ.
վէ էկէր պիր քիմսէտէ Քրիստոսըն Րուհը հօգ
իսէ, օլ քիմսէ Անըն տէյիլ տիր» (Րօմ. 8. 9):

Հէր ատէմ քէնաինէ մախսուս պիր ալէմ
իլինտէ հաչար: Ատէմին տիւնհասը՝ կէօրալ-
լիւ տաիրէ տիր: Սթիրիտիւնըն տիւնհասը
պիր գապուգ, դարթալըն տիւնհասը իսէ Ան-
տէն տաղլարընը ուֆուլը տըր: Չինկէանէ՝
պիր չատըր իլինտէ, էֆլաթուն իսէ թասալ-
վուրաթ ալէմինտէ հաչար: Գարթալըն հայաթը
գթրիտիւնըն քիմսէն նէ գատար կէնիշ իսէ,
էֆլաթունըն ալէմի տախի Չինկէանէնի տիւն-
հասընտան հէման օ գատար վասի տիր: Հալ
պու քի «Թապիի» իլէ «Րուհանի, նին ուֆուգ
ֆարգը պուճտան տա մուհիմ տիր: «Թապիի
ինսանըն տիւնհասը «քիւն» տիր, ատէմ՝
մատտի նէսնէլէր վէ հուզուգաթ ը նէֆտանիյէ
իլիւն հաչարալ, անլէրտէն էօթէ պիր չէյ
կէօրմէյ, վէ կէօրմէյ: «Րուհանի քիմսէն» նին
ալէմի՝ Ալլահ տըր, ատէմ՝ «Ալլահըն Րուհունըն
չէյլէրինի» կէօրիւր վէ սէվէր: Պու իքի էօմը
էպէտիլիք գատար էնլի պիր մէսաֆէ իլէ եէք-
տիկէրինտէն այրըլըր:

«Նշխարներ»

Մ. Կ. ՓԱՓԱՉԵԱՆ

ԱԼԼԱՅԸՆ ՇՈՒՋՈՒՐԸ

Ալլահըն հուզուրուըն հիսս էթմէյէ չալըլըր
իսէք ճէննէթին սաատէթինէ չիմտիտէն հիսսէ-
տար օլմաղա պաչլամըլ օլուրուգ: Ալլահըն
հուզուրու թէճրիպլէրէ գարըլ էն միւէսսիր
վէ հէր քէսին գուլլանապիլէճէյի պիր տէվա
տըր: Լաքին Ալլահըն հուզուրուըն տալթ ագ-
լէն տէրք էթմէյէ չալըլմագ քեաֆի տէյիլ տիր,
իրատէթիմիդի տէ գուլլանալ անը սէվմէյէ վէ
անա խըտմէթ էթմէյէ սայ էթմէլի իլ: Վէ պիղ
Ալլահըն հուզուրուըն հիսս էտիպ անա մու-
հապալէթ իլէ խըտմէթ էթմայիմիդ իլիւն անա
չիւքըլէր արգ էթմէք իսթէտիլիմիգաէ, կէօյա
օ պիլտէն տիւարտա վէ պիլտէն հօգարտա

օլան պիր զաթ իմիշ վէ պիզ քինտի րուհու-
մուզը անա տողրու երւքսէլտիօր իմիշիզ կի-
պի տէյիլ, անճագ տէրունիմիզտէ սաքին օլան
Ալլան իլէ միւլագաթ էտիօրըզ տէյու անըն իլէ
զօնուչուրըզ:

Պիզիմ թէրագգըմըզ՝ հայաթըն ասի
վէ մալիւմ օլան վազիֆէլէրինի էյի իճրա
էթմէմիզլէ թէէմին օլունուր: Պու իչլէրի
քեամիլ՝ պիր սուրէթտէ իճրա էտէր իսէք, պիզ
տէ քեամիլ օլուրըզ, քեամիլ իճրա էտմէզ
իսէք պիզ տէ գուսուրլու օլուրըզ: Ձիրա պի-
զիմ քէմալըմըզ պաշաղարըն հափամատըղը
Ֆիրիլէրի իճրա էթմէմիզտէ տէյիլ, անճագ
պաշաղարըն իճրա էթտիյի Ֆիրիլէրի քեամիլ
հափամաղզտա տըր: Վէ Ֆիրիլէրին էյիլիյի շու
իքի ունսուրտան հանի էվվէլա, անլէրին սըրֆ
Ալլան իչիւն վէ սանիէն Ալլանըն հուզուրուն-
տա իճրա էտիլմէսինտէն իպարէթ տիր: Ալլահա
մագպուլ օլմագ վէ Անը թէմֆիտ էթմէք իչիւն
եաշաղարըն պիւթիւն հայաթը տուատան
իպարէթ տիր: Հէր պիր Ֆիրիլի, պու տիւնեա-
տա իճրա էտէճէյին եէկհանէ Ֆիրիլ օ իմիշ կի-
պի իճրա էյլէ: Հէր պիր Ֆիրիլի պու տիւնեա-
տա իճրա էտէճէյին էն սօն Ֆիրիլ օ իմիշ կիպի
իճրա էյլէ:

ԱԼՖՈՆՍԸՍ ՐՕՏՐԻԿԷԶ

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ՏՕԳ. ԱԼՖՐԷՏ ԲԸՍԷԼ ՈՒԱԼԷՍ

Պունտան 55 սէնէ մուգատտէմ Տարուին՝
հայաթըն ասլընա սաիր քէնտի իամի իլէ մա-
րուֆ օլան նազարիյէյի իլան էթմէքլէ՝ էֆքեար
ալէմինտէ պէօյիւք պիր ինգիլապ հուսուլա
կէթիրմիշ իտի: Միւմաիլէյի իլան էյլէմիշ իտի
քի, հայվանաթըն ճինսլէրի զանն օլունտուղու
կիպի այրը այրը վէ պիրէր պիրէր խալզ օ-
լունմուշ տէյիլ, անճագ հայաթ ալէմինտէ
պէօյիւք վէ ումումի պիր գաիտէ ճարի օլուպ,
օ գաիտէյէ կէօրէ հայվանաթ ճինսլէրի վէ
նէվլէրի հէփ պիրիպիրլէրինտէն հասըլ օլմուշ
տըր: Հայտթ էվվէլա սատէ պիր սուրէթտէ
մէվճուտ օլուպ, Ֆէրտլէր եաշամագ իչիւն
չապաղարքէն, եաշամաղա մուգթէտիր օլան-
լար հայաթտա տէվամ էթմիշ, վէ նէսլտէն
նէսլէ հայվանաթ իսլան օլունարագ եէնի եէնի
ճինսլէր վէ նէվլէր հուսուլա կէլմիշ տիր: Պու
գավա Տարուինին իամիլէ՝ Տարուինիզմ թէսմի-
յէ էտիլտի: Սօնրա Հըրպըրթ Սփէնսըր պու

գալլը տահա զիյատէ իքմալ էտիպ, թէքեա-
սիւլ (եվօյիւսիօն) գալլընը մէյատանա չըգարտը:
Կէրէք Տարուինին վէ կէրէք սօնրա Հըրպըրթ
Սփէնսըրըն պու նազարիյէլէրինին իլմ ալէ-
մինտէ նէ՝ աճայիպ հարաքէթլէր, էֆքեար ա-
լէմինտէ նէ՝ թէպէտտիւլաթ, հաթթա տիյի ի
տաիրէտէ նէ՝ ինգիլապար մէյատանա կէթիր-
տիյի չօպարա մալիւմ տիր:

Հաքին պու մէսէլէյէ՝ կէչէն հաֆթա 91
սիննինտէ վէֆաթ էթմիշ օլան ինկիլիզ ալիւմ
Տօգ. Ա. Րըսէլ Ուալէտին ալագասը պէլքի
չօգլարընճա մալիւմ տէյիլ տիր:

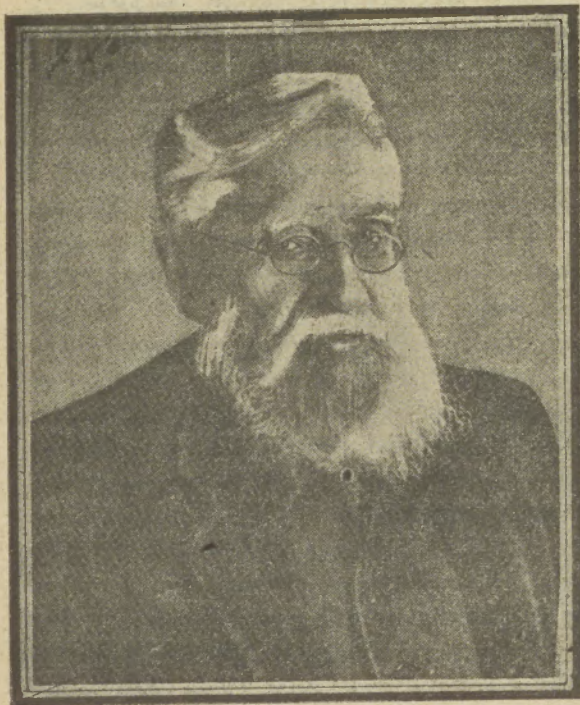
Ուալէս 1813տէ ինկիլթէրլանըն Ուսք նամ
գասապասընտա տողմուշ օլուպ, չօճուզլու-
ղունտա նազըս պիր թալիմ գապուլ էթմիշ իտի
իսէ տէ, սօնրա օ վագթըն պէլլի քիթապալա-
լընը իշթան իլէ օգույարագ քէնտի էմէյի
սալէսինտէ էփէյի իլէրի կիթմիշ իտի: Փէտէրի
անըն պիր միւհէնտիս օլմասընը իսթէմիշ իսէ
տէ, թապիաթ անըն ցիր էլ ի իլմ ի հիքմօթ
օլմասընը միւրատ էթմիշ իտի: Պինսէն ալէյի
1848տէ հայվանաթ վէ նէպաթաթ նիւմունէ-
լէրի թօփլամագ իւզրէ ճէնուպի Ամէրիգայա
կիտէճէք օլան պիր զաթ իլէ ըէֆագաթ էյ-
լէտի: 1852տէ պու սէֆէրտէն ալտէթինտէ
վափօրլարը տէնիզ իւզէրինտէ հանըպ, եօլճու-
լար ճանլարընը գուրթարտը իսէ տէ քէնտի-
նին թօփլատըղը զիգըյմէթ նիւմունէլէր հէփ
թէլէֆ օլտու: Ուալէս պունտան մէֆթուր օլ-
մայարագ թէքրար պիր սէֆէր իճրասընա գա-
րար գըլտը:

Պու իքինճի սէֆէրինտէ (1858տէ) սըթմա-
տան թուրքուլմուշ եաթար իքէն Ֆիքրինի
պիր սիւալ իշղալ էյլէտի, «աճէպա հայաթըն
էնվալը թապիի պիր գաիտէ նէթիճէսի՝ մի տիր:
Աճէպա Ֆէրտլէր հայաթ իչիւն չապաղարքէն
եաշամաղա էն միւնասիպ օլանլա՞ր մը պագի
զալըյօր: վէ պունտան եէնի եէնի ճինսլէ՞ր մի
հասըլ օլույօր:» Պու սիւալլարա պիր գալ
սաաթ մէշղուլ օլուպ էիհայէթ քէնտինճէ փէք
մագուլ պիր նազարիյէ թէլքիլ էյլէտի:

Ուալէս րահաթ օլունճա հէման պու նազա-
րիյէսինի թարիֆ վէ իզան էտէն պիր մէզալէ
եաղըպ անը Լօնտրայա, տօսթու Մր. Տարուինէ
կէօնտէրտի:

Տարուին քէնտիսի՝ տէ 20 սէնէտէն պէրու
այնի սիւալլարը իրատ էտիպ անլէրէ ճէվապ ա-
րամագտա իտի վէ պուպէնտ քէնտի էլինէ եէ-
թիլմէզտէն էվվէլ քէնտիսի տէ թամմ Ուալէ-

սին տիւնընտիրելու կրպի տիւնընտիրել, այնի նէթիճէյէ վասըլ օլմուշ վէ քէնտի նաղարիյէ-սինի պիր մէգալէ մաղամընտա հաղըպ հաղըր-լամըշ վէ օ վագթըն Լիկնան համ ճէ-միյէթ ի. ֆէննիյէսի բէիսի մէշհուր Սըր Չարլս Լիյէլէ աէ խապէր վէրմիշ իտի: Տար-ուին՝ Ուալէսին մէգալէսինի ալընճա միւմաի-լէյ՝ բէիսէ կրաիպ, Ուալէսին տախի քէնտին-

ՏՕԳ. ԱԼՖՐԵՏ ԲԵՆԷԼ ՈՒԱԼԵՍ

տէն խապէրսից օլարապ այնի նէթիճէյէ վասըլ օլտուղունը խապէր վէրտի վէ պու նաղարիյէյի ալանի գըլմագտա Ուալէսէ բիւճհանիյէթ վէր-մէսինի թէքլիֆէ կլէտի: Լաքին Սըր Չարլս Լիյէլ մէգալէր ճէմիյէթ ի ֆէննիյէ հուղուրունտա պու իքի մէգալէլէրին պիրլիքտէ օղունմասընը հինէ աէ Տարուինին «Origin of species» (ճինայէրին ասըլ) սէրլէվիալը քիթապընըն նէշր օլունմասընը թաւսիյէ էյլէտի: Վէ 1858տէ պէօյլէ աէ հափալըլար:

Պունուն իւղէրինէ պիւթիւն տիւնեա Տարուինին հէնի քէշֆի հաղըրնտա սէօյ-լէրքէն էօթէտէ Բալէս քէօյէ ի նիսեանտա գալսը: Նիշէլէր Ուալէսին պունտան միւթէէս-սիր օլաճաղընը վէ Տարուին ալէյհինտէ գըս-գանճըլը հիսս էտէճէյինի զանն էթալիէր իտէտէ, Ուալէս պէօյլէ պիր չէյ հիսս էթմէյիպ

պէրաքս Տարուինին 20 սէնէ տիր պու սէսէ-լէյի տիւնընտիրելու օլտուղունը հիսապա ալա-րապ, բիւճհանիյէթին անա վէրլիմէսինէ մու-հապպէթլէ բաղը օլտու, վէ պու խուսուստա էօյլէ նէճիպ հիսսիյաթ իպրապ էյլէտի քի պիւթիւն ալէմ անըն պու նէճապէթինէ հայ-րան գալտը:

Ուալէսին էֆքեարը Տարուինին քիւտէն պիր գաշ ճիհէթլէ ֆարզըլը իտի: Ուալէս՝ ատէմին ճէսէտինին հայլանտան թէնէսսիւլ էթալիինի գապուլ էտէր իալիսէտէ, անըն ազլի գապի-լիյէթլէրինին հայլանտան կլլմիշ օլմասընը գապուլ էթմէլ իտի: Օ իտալա էտէր իտի քի, մէվճուտիյէթին իւշ մալիւմ մէնգլիլէրի վար քի անլէր մատտի թէքեամիւլ գապլի իլէ թէֆսիր օլունմագլար, հանի զայր ի իւղվի մէվճուտըն հայաթլանմասը, իթթիլա ը տէրունինն զահիր օլուպ թէֆէքլիւրին պալաւմասը վէ ինսանըն հիւքսէք ազլի գապլիլիյէթլէրինին գունուրը: Պունլար հէի կէօրիւնմէլ օլան պիր Ալլէն մէվճուտիյէթինի ֆարզ էտէրլէր: Տարուի-նիզմ պունլարը թէֆսիրէ քեաֆի աէյիլ տիր: Պիր Ալլանըն մէվճուտիյէթինի գապուլա մէճ-պուր օլտուղունուգը տախի թէէյիտ էյլէմիշ տիր:

Ուալէս ֆէննի տաիրլէրտէ պաշպա մէսէլէ-լէրէ տայր տախի պէյանը էֆքեար էթ-միշ իտէ տէ, քէնտինին իտի թարիխտէ թէ-քեամիւլ գապլինէ օլան ալագասը իլէ, խու-սուսա օ միւնասէպէթլէ իպրապ էթալի միւ-սատտէքեար վէ նէճիպ հիսսիյաթըլա մալիւմ գալաճապ ալը:

ՍԻԻԲԱ ՎԼ ՓԱԼԼԻՍԹԻՆՏԷ ԻՆՃԻԼԻ ԻՇ

5

ՏԻԿԷՐ ՇԻՐԷԼԵԹԼԷՐ

Արանան Միշընլար: Պունլարտան ալը,

Ա. Տիագոնէսըպ ալ Դայսիւրիք չիրքէթի: Պունուն իշի խաթախանէ վէ էյթամիսանէ տաիրէսինտէ օլմուշ սուր: Պէյրուլթ, Հայ-ֆա, Երուսաղէմ վէ Պէյթլէհէմ կրպի տէրթ մէրքէլտէ 64 նըրպարը պուլունույօր: 1860ըն Լիպանան գըթալընտան ազ սօն-րա Սայտատա իշէ պաշաալըլար, լաքին մուախիւարէն իշի Պէյրուլթա նազլ էթ-տիլէր: Պուրատա Սէնթ Եօհաննայիզ խաս-թախանէսինտէ նըրս հալինտէ վէ էյթամիսանէ

վէ նիհարի մէքթէպտէ մուալլիմէ հալինտէ չալըչմապտա օլան 31 զուէսըր (հէմէրէ) պու-
լունույօր: Թահթը իտարէլէրինտէ պուլունան
իւչ մէքթէպլէրտէ 340 գատար շայիրտլէր
թէալլիւմ էթմէքտէ տիրլէր:

(Բ) Երուսաղէմտէ Սիրիանէ էյթամիսանէ քի
1860 գըթալլարընտան սօնրա վէ անլէրին նէ-
թիճէսի հալինտէ մէյաանա կէլէն էն նէճիպ վէ
մուվաֆֆադ թէչէպպիւսլէրտէն պիրի օլմուչ
տուր: Պիւնլէրճէ էյթամ թալլիմ էթմիչ, աժա-
լարա օգուտադ էյրէթմիչ վէ Սիւրիանըն
մատտի թէրազընը իչին փէք պէչիւք պիր
գուվլէթ օլմուչ տուր: Էյթամիսանէ վէ մէք-
թէպլէրտէ 21 Ալման վէ 14 ելլի իչճիլէր
պուլունմապտա տըր: Քինարըկարթընա չօդ
էնէմիլլէթ վէրիյօրլար: Էն ճալիպ ի տիգաթ
իչի սէնաաթ տարիլէրի տիր քի պուլլարտա
կիւլլէրճէ օղլանլար մաթպաաճըլլոդ, տէմիթի-
լիք, թէրդիլիք, մարանգօղլուդ, կափուճու-
լուդ, չէօմլէքճիլիք, սէփէթճիլիք վէ ստիլէ
էյրէնմէքտէ տիրլէր: Նաղարէթ չէհրինէ եազըն
Շարոն սահրալարընտա Ամէրիգատա մուզիմ
Ալմանլարտան իհտա օլունմուչ միւքէմմէլ վէ
վասի արաղիլլիլի վար: Փօթթէսթանթ ճէմաա-
թըն ասէտի 277, ազա 118 տիր:

(Գ) Լուսերական պիրատէրլէր Երուսա-
ղէմէ կազըն պիր ելլտէ պիր ճիւղամ-
լըլար մէլճար թէսիս էթմիչ տիրլէր: Պուրատա
60 գատար ճիւղամլըլար միւթէալլիմ ուսիլա-
ւագուհիլէրին հիմայէսի ալթընտա դայըլմադ-
տա տըրլար:

(Դ) Երուսաղէմ վէրիլէն 1852 տէ չարգ-
տա պուլունան Ալման Ինճիլի միւլէսսէ-
սէլէրէ մուալլէնէթ էթմէք մագսէտիլլէ
թէսիս օլունուպ, տօղրուտան Քայլէրին
թահթը հիմայէսինտէ օլտուգտան մատա
միւլարիլլէրին 1891 տէ Պաղեստինէ օլան զի-
յարէթինտէն պէրու խուսուսի մուալլէնէթ վէ
հիմայէլէրինտէ մագհար օլմուչ տըր: Հէր սէնէ
խասթախանէլէր, էյթամիսանէ վէ ճիւտամիսա-
նէլէրէ կարալմ էթտիքտէն պաչգա Եաֆա վէ
Հայֆատա Ալման չօպանլարըն մաալընը վէր-
մէքտէ, վէ Երուսաղէմ վէ հէվալիսինտէ Արապ-
ճա թէքէլլիւմ էտէն ճէմաաթլար իչին ելլիլ
չօպան թէտարիք էթմէքտէ օլմուչ տըր:

(Ե) Սուրբ Յովնանէն Ասպիտիլի. Պէյրութ
վէ Երուսաղէմտէ իտաթախանէլէրտէն մատա
Ջէյթուճիլլոդ տաղընտաքի, Օկսթա Վիդթօ-
րիա Ինսթիթիլի (Augusta Victoria Institute)

տախի պու չիրքէթին թահթը իտարէսինէ
վաղ օլունմուչ տըր: Պու մուլէսսէսէ պիւթիւն
Պաղեստինտէ Ինճիլի իչ իլէ ալապատար էն
մութանթան վէ կիւզէլ պինալարը հալլի օլունպ
1910 տա Ալման Վէլիլի ահալը Փրէնս Այթըլ
Յրէտէրիք վառըթաալլա մութանթան մէրա-
սիմլէր իլէ թախսիս օլունմուչ:

ԿԵՕՔՍԻԻՆՏԵՆ

Կէօքսիւն՝ Մարաշ սանճաղը աախիլինտէ
400 իւ իսլամ վէ 100 իւ Քրիսթիան խանէլէր-
տէն իպտրէթ պլր զաղա մէր, չէգի տիր: Քրիս-
թիանլարտան 17 խանէսի փօթիլսթանթ տըր:
Պու սօնրաքիլ ը տէվր ի Հօրխտտէ խաաթիլ-
խանէ ինչա էթմէքլիքտէ չէպլէն միւլքիլաթ
միւնաոնպէթիլլէ, մէյանէլէրինտէ պիրինին
նամընա պիր էլ սաթուն ալլոպ անը պիրազ
թէպալլ էտէրէք անտէ իպաաթիլ էտէրլէր իտի:
Վէ ճէմաաթա իպաաթիլին վաղթընը պէյան
էթմէք իչին, սօֆատա իւլ բուպ տըչըն պօ-
յունտա վէ 5-6 փարմադ էնինտէ պիր տէ-
միր փարչաաընը 20 սէնէտէն պէրու չան
տէյու իսթիմալ էտէրլէր իտի: Պիր սէնէ ազ-
տէմ պու սօֆայը պիր օտայա թահիլլ էթ-
տիքլէրինտէն, պլնտըն քէչէթինտէ տամտան
պիր պուչուդ մէթրօ կիւքսէք պիր ելլը կափ-
տըրլա պու կոչլալը (տէմիր փարչաաընը) ա-
նըն իւզէրինտէ ասըպ օրատտ չալմաղա պաչա-
տըլար: Պու իսլամ վաթանտաչարմըզըն զիհ-
նինէ թօղանըր վէ «Պիդ կեալուր չանը իչիթ-
մէք իսթէմէյիլ» տէյու պիր կայդարա գօփա-
րըրլար, վէ հիւքիւմէթի թաղիլ էտէրլէր քի
պու չանը օրատտան էնաիրսին: Հիւքիւմէթ տէ
անլէրին պու նամիւնասիպ կայդարալարընա
էնէմիլլէթ վէրիլ, վէ միւթիլ տէ ֆէթվա չը-
գարըր քի, «Նամազ գըլար իքէն գուլաղա չան
սէսի տէյէր իտէ նամազ պօղուլուր:» Պունուն
իւզէրինտէ մէճիւս ի իտարէտէն գարար չըգար
քի պու չան օրատտան էնմէլի: Փօթթէսթանթ-
լարը չաղըրլա «Չանը էնաիրմէլիսինիլ» տէյու
էմր էտէրլէր, անլէր իտէ տէվր ի մէյուրիլլէթ
վէ վիճտանա մուղայիր օլան չու էմրէ սէմ ի
իթիպար էթմէզլէր: Պու սէօզ քէչաքէչի պիր
գաչ աչ տէվամտան սօնրա, Մարաշ միւթէ-
սարըրթը Կէօքսիւնէ կէլիլ: Միւլարիլլէրէյ
տախի չու մէսէլլէ տաիր հիւքիւմէթ ի մա-
հալլիլլէնին գարարընը թաստը պիրլէ, իպա-
տէթխանէնին անըն իսմիլլէ մուգայլէտ օլան

Համարածում է՞ք . էլ մաճեանք չաղըրը պ չանք էն-
տիրմէսինի էմը էտէք վէ իւրվէթէն էնտիրմէզ
խսէ քէնտինի հիւքիւմէթէ իթաթսըզ ատտ
էտէճէյնի խապէր վէրիր : Լաքին ճէմաթթը
մէզքիւրէ պու էմրէ տախի իթթիպա էթմէզ :
Միւթաաւորըք հազընէլէրի Մարաշա աւտէթ-
լէրինաէն պիր իքի հաթթա սօնրա վալի ի վի-
լայէթ փէնահինին թաստըզը իւզրէ , Կէօքսինէ
«Փրօթէսթանթ իպատէթխանէսինն չանք ժան-
տարմա մարիթէթիլէ աշաղը ալընսըն» տէյու
պիր թէլէզրափ չէքէր : Պունուն իւզէրինէ մահ
ը հալըն 27աինէ միւսատըք փազար էրթէսի
կիւնիւ սաաթ 61½ տա պիր պէօլիւք ժան-
տարմա սինկիւլէրլէ իպատէթխանէյի իհաթա
էտէրլէր վէ դապիթ տամա չըզար քէյֆի իս-
լամ վաթանաաշար վէ դայէթ մէյուս վէ մահ-
զուն Գրիսթիան իզտիհամ հուզուրունտա՝ զը-
լըճըլէ չանըն իփլէրինի քէսէր վէ տէմիրի
աշաղը աթար , վէ իւրվէթէն «Պագըն իզտիհամ ,
չու ասը միլլէթէ Ալլահ իչլեն շահիտ օլուն»
տէյու պաղըրըր : Բի՞մ պլիւր պու մանատար վէ
զէհրլի սէօզլէր ալթընտա սէֆիլ ճէմաթթ ի-
չլեն նէ՝ ֆէնա հալար կիլլէնմիշ տիր : Պէօյ-
լէճէ պաղըր վաթանաաշարըն տինի թէասսիւ-
պիւ , միւթթինին ֆէթվասը , դազա իտարէ
մէճլիսինին գարարը , Մարաշ միւթէսարըրըքըն
վէ Հալէպ վալիի վիլայէթ փէնահինին էմրի ,
ժանտարմանըն սինկիւլէրլէ Կէօքսինէտէ
Հիւրրիյէք , աւաիյէք , միւսապար , վի ուխուվ-
պէք՝ ֆեւալը skayshayի իյէ վէ սուրէք ի ալա-
նիյէսէ սեֆնէ հեթիսի :

Կ . Յ . Յ .

«ԲԱՀՆԻԻՄԱ»

Չանըմճա քիլիսէ չանը թալիզ էթմէք
իչլեն հիւքիւմէթտէն ըուխաթ թահսիլի վա-
ճիպ օլտուղու իչլեն պու պէօյլէ օլմուշ տըր :
Կէօքսինն ճէմաթթը վագթընտա հիւքիւմէթէ
միւրաճէաթ էթսէ փէք ինթիմալ քի միւսաա-
տէ ալաճազլար իտի : Պիզէ կէօրիւնիւր քի
պու վագթա տահա զիյատէ Ազգապիտարանըն
տիւզէնսիզ պիր հալտա պուլունմասը նէթիճէսի
տիր : Պինաէն ալէյ միւթիւնլար Ազգապի-
տարանը իսլահ էթմէք իչլեն հաթիաճազլարըն
տէրհալ իճրա էթմէք կէրէք տիրլէր : Պու վա-
զիֆէ , հանի յիւզօլլար մէճլիսինի կէօնտէրմէք
վագիֆէսի թէէլիւր էտիլտիքճէ պու նէվ կիւճ-
լիւքլէրին վուզուր մէմուլ օլունմալը տըր :

ՀԱՓԹԱ ԽԱՊԵՐԼԵՐԻ

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի

Չիւն .— Բէիս ի ճիւմհիւր Եուն-Շի-Գայըն
չէտիտ մուամէլէսի նէթիճէսինտէ փարլամէն-
թօնըն կէրէք Այան կէրէք Մէպուսան մէճլիս-
լէրինէ կէլէնլէրին ատէտի ազալմըշ , չէօյլէքի ,
իքի մէճլիս պիրլիքտէ իճթիմա էթաիլինտէ
անճազ 90 ազա հաղըր պուլունմուշ տըր : Պու-
նուն իւզէրինէ Բէիս մէճլիսի դայր ի մուայլէն
պիր միւստէթ իչլեն թաթիլ էյլէմիշ , վէ պէօյ-
լէճէ պիրլիլ փարլամէնթ տաղըլմըշ տէմէք
տիր :

Պուղարիւ .— Սօն ֆէլաքէթլէրին սէպէպի
քիմլէր օլտուղը Պուլղարլարըն մէրազընը
ճէլպ էթմէքտէ տիր , Բէնատիէֆ սօն ինթի-
խապլար միւնասէպէթիլլէ իրատ էթաիլի
նութզարտա՝ մէզքիւր ֆէլաքէթլէր իչլեն Կէ-
չօֆ վէ Տանէֆ գապիլնէլէրին մէսուլ թութ-
մապտա տըր : Լիւլէ-Պուրկազ մուհարէպէսի
իւզէրինէ Պուլղարիսթանըն Թիւրքիա իլէ սուլ-
ազտ էթմէսի վաճիպ իքէն հարպը տէվամ
էթմէլէրի վէ Լօնտրա Գօնֆէրանսընտա իչի
լուզումսուզ եէրտէ ուզաթմալարը Պուլղարիայը
պու միւշքիւլաթ իչլին տիւչիւրմիւշ տիր : —
Պուլղար գրալը Ֆէրտինանտըն գրալըգտան
խաթիֆա էտիպ եէրինէ մախտումը Ժօրիսին
գրալ թային օլունաճաղը խապէր վէրլիյօր :
Միւշարիլէյն՝ սօն մուհարէպէլէր էսնասընտա
Ավսթրիա իլէ կիզլի իթթիհաալար թէշքիլ է-
տիպ Բուսիայը կիւճէնտիրտիլի իչլեն իսթիֆա
վէրմէյէ մէճպուր օլմագտա տըր :

Ինկիլթերրա .— Լօրտ Մէյօրըն (Լօնտրա
չէհր էմինինին) Կիւտհօլտա վէրտիլի զիյաֆէթ-
տէ պաշ վէքիլ քէնտի միւթատ նութզունը
իրատ էտիպ օ միւնասէպէթլէ ումուրը խարի-
ճիյէ հագգընտա տա իմաաթտա պուլունմուշ
տըր : Ինկիլթէրրանըն Թիւրքիայա օլան ալա-
գասընա նազարէն միւշարիլէյն աէմիշ տիր քի ,
Ինկիլիզ հիւքիւմէթի՝ Թիւրքիանըն Ասիա Գը-
թաանըն թէմամիլէթինէ խալէլ կէլմէսինէ
րազի օլամայաճազ , խուսուսա Գիւլմըն մու-
գատտէս մահալլարընը պաշգասը էլինէ տիւշ-
մէսինէ միւսաատէ էտէմէյէճէք տիր : Եինէ տէ
Թիւրքիանըն թէմամիլէթի միւլքիյէսինի մու-
հաֆազանըն եէկեանէ շարթը տախիլի իսլահաթ
օլուպ պու իսլահաթ իչլեն տէ էվրօփանըն
մուալէնէթ վէ թէալվիւնիւ լաղըմ տըր :

Բուսիա .— Պիր գաշ ալտան պէրու Բիէվտէ

պիր մուհաբէմէ տէվամ էտիյօր իտի: 1911 Մարտտա գաթի էտիլմիշ վէ 12 սիննինտէ Եւան պիր Բուս Բրիստիան չօճուգ իշին Պէյ- լիս ինմինտէ պիր Եէհուտի մազնուս ալէյն մա- Գամընտա իքի սէնէ տիր մահպուս պուլունու- յօր իտի, Պէյլիս կէօյա չօճուղու տինի ալին իշին գուրպան քէսէրէք գանընը չէքմիշ ա- յու իթթիհամ էտիլլիյօր իտի: Պու մուհաբէմէ նէթիճէսինտէ Պէյլիս թէպրիյէ էտիլմիշ իտէ տէ, Եէհուտիլէրին տինի ալին իշին Բրիստի- ան չօճուղու գանը ալըրլար տէյու պէյն էլ էհալի ճարի օլան նախապաշարուսը տէֆ վէ թէքլիպ էթմէք պապընտա պիր թէչէպպիւստէ պուլունուլմամը տըր: Պու սէպէպտէն Եէհու- տիլէրէ ատու օլան ֆըրգա՝ պիւթիւն Բուստիատա Եէհուտիլէր ալէյնինտէ չէտիտ պիր հէյէճան հասըլ էթմէյէ չալըլըյօրլար վէ անէր ալէյ- հինտէ ումուսի պիր իղթիչաչ, հաթթա գաթիլ ք ամմ վուգուրնտան գորգուլմագտա տըր: Թիւրքիստանտա պուլունան Եէհուտիլէր ալէյ- հինտէ տախի թէհատի ույանտըրմագա չալը- չըյօրլար:

Տ Ա Ի Լ Ի

Թիւրք-Եունան միւսաշահանաւեսինին ազ օ- յունանար. — Թիւրք-Եունան միւսաշահանամէսի նիհայէթ իմագ էտիլմիշ տիր: Բուստիա տա- խիլիյէ նալըրը Մ. Թաքէ Եօնէսքուսն թէվա- սուլու՝ աթալէթէ մահքիւմ օլմուլ օլան միւ- ղաքէրաթա եէնի վէ սէրի պիր ճէվէլան վէր- տի վէ 2—3 կիւնլիւք գըսսա պիր միւստէթ զարֆընտա միւղաքէրաթ խիթամա էրիպ միւ- սալահանաթ իմագ էտիլար: Մ. Թաքէ Եօ- նէսքու՝ Բունանիս վափօրըյա Աթինատան Իս- թանպօլա տօղրու հարէքէթ էտէճէյի սըրատա Օսմանը սուլհ մուրախիսսը կալիպ Բէմալի պէյ վափօրտա պուլունան Մ. Թաքէ Եօնէս- քույա թէլէֆօն իլէ, մուհիւմ պիր պէյանաթ- տա պուլունանաղընտան վափօրն հարէքէթի- նին թէլէսիր օլունամսընը րէճա էթմիշ տիր: Կալիպ պէյ վաթթրնտա վափօրա եէթիլէրէք Պապը Ալիսէն ալմըլ օլտուղու սօն թալիմա- թըն՝ ճիւղի թատիլաթ իլէ միւսաշահանամէյի իմագ էթմէյէ մէգուսիյէթ վէրտիյինի պէյան էթմիշ տիր: Մ. Թաքէ Եօնէսքույը վափօրա թէչնի էթմէյէ կէլմիշ օլան Եունան նաղըրա- րը էվլէլէ միւֆարադաթ էթմիշ իտիլէր: Մ. Թաքէ Եօնէսքու վէ կալիպ Բէմալի պէյ պիր սաաթ գատար եէքսիկէրիլէ միւղադաթ էթ-

տիքտէն սօնրա, թէլէֆօն իլէ տալէթ օլունան Մ. Փանաս Աթինատան վափօրա ալտէթ էյ- լէտի: Մ. Փանաս վէ Մ. Թաքէ Եօնէսքու տախի պիր միւստէթ միւղադաթ էթտիքտէն սօնրա անլէրէ կալիպ Բէմալի պէյ տէ իշթի- րաք էյլէտի վէ հէր իքի թարաֆ թէմամէն պիր անլայըչա կէլտի: Միւսաշահանամէ վափօրտա իմագ էտիլտի վէ Մ. Թաքէ Եօնէսքու Եարը կէճէ վազթը հարէքէթ էտէպիլտի Մ. Թաքէ Եօնէս- քու՝ Իսթանպօլա միւղադաթ էթմիշ վէ Թա- լէտի պէյ՝ միւղաթիլէյին չէրէֆինէ Սէրքը ՏՕ- րիանտա պիր զիյաֆէթ քէչիտէ էթմիշ վէ միւ- գապէլէթէն Մ. Եօնէսքու տախի Թալէաթ պէյ չէրէֆինէ Բունանիս վափօրընտա պիր զիյաֆէթ քէչիտէ էթմիշ վէ հէր իքի զիյաֆէթ տա- խի իքի թարաֆտան պաղը զէվաթ տախի տալէթ օլունմուլ իտիլէր: Իմագ էտիլէն միւ- սալահանամէնին մէթնինի կալիպ Բէմալի պէյ Իսթանպօլա կէթիլմիշ տիր վէ հիւքիւմէթ ի սէնիյէ թարաֆընտան թաստիք օլունտուգտան սօնրա եինէ կալիպ Բէմալի պէյ անը Աթինայա կէթիլիւկ Եունան հիւքիւմէթի թարաֆըն- տան մուսատտագ օլան իլէ միւղադաթէն էա- ճէք տիր: Մուհէտէնին էսասի նօղթալարը պէրվէճհ ի աթի տիր: Իքի հիւքիւմէթիլէր ա- րասընտա հարպտան էվլէլ մէվճուտ օլան պիլճիւմէ մուհէտէլէր քէմաֆիլէսսապրը մէրի օլաճագլար: Եունանիսթանա կէչէն Օսմանը արագիսինտէ իգամէթ էտէնլէր Եունան թա- պասսը օլաճագլար տըր, անճագ իւլ սէնէյէ գատար մէքքիւր արագիտէն Թիւրքիայա վէ մէմալիք ի էճնէպիլիյէ հիճրէթ էտէնլէր պիր պէյաննամէ վէրէրէք Օսմանը թապասսը օլա- պիլէճէքլէր տիր: Պու իւլ սէնէ միւստէթ զարֆընտա Միւսլիմանլար խըտիլթ ի աքէ- րիլիյէ թապի օլմայաճագլար վէ պէտէլ ի ա- քէրի տախի վէրմէյէճէքլէր տիր: Արագիի մէթրուքէնին իշլալընա գատար էֆրատըն իքթիսապ էթմիշ օլտուղու հուգոլագ րիայէթ օլունաճագ վէ մահքէմէլէրին իլամաթ վէ մու- գարրէրաթը միւթէպէր ատտ օլունաճագ տըր: Արագի ի մէթրուքէտէն հիճրէթ էտիպ Օսմանը թապասսը օլանլար՝ արագի ի մէքքիւրէտէ պուլունան էմվալ վէ էմվաքը իւզէրինտէ հագըր թասարրուֆլարընա թէմամէն մալիք օլաճագլար վէ մէքքիւր էմվալ վէ էմվաքըն իշլալա գատար օլան թէմէլլիւքաթընըն սը- հէթ վէ մէչրուլիլէրին թայինտէ, գավանիյն ի Օսմանիլէ մէրի օլաճագ տըր: Թիւրքիա, հարպ-

տան էվզել միւսատէրէ էթմիշ օլտուղու Եոռնան վախօրլարընը սէրպէսթ պրապաճապ տըր: Պու խուսուսա-տաիր օլան թաղմինաթ խտտիւ-լարը հաքէմէ թէվտի օլունաճագ տըր: Սէլու-նիյին թէսլիմի վրոթօղօլընըն թէֆսիրինէ տաիր թէհաստիւս էտէճէք իսթիլաֆաթ՝ Լահէյտէ պիր մաքէմէյէ ի սուլհիյէյէ միւրաճաթ իլէ հալլ օլունաճագ տըր: Սրաղի ի մէթրուքէ է-հալիսի՝ թըպզը սաիր Եոռնան թապաաընըն հուգուգ վէ սէլահիյէթլէրինէ վէ հիւրրիյէթ ի մէզնէպիյէյէ մալիք օլաճապլար տըր: Էհալի թարաֆընտան միւնթէլէպ միւֆթիլէրտէն միւթէլէքթիլ պիր հէյէթ թարաֆընտան ին-թիւսապ օլունան իւշ պաշ միւֆթի նամղէտլէ-րինտէն պիրիսի Եոռնան գրալը թարաֆընտան թաստիգ օլունաճագ վէ մագամը մէշէյիթ ի Օսմանիյէ տախի իյֆա ի վաղիֆէյէ տաիր պիր մէշուրէ կէսնտէրէճէք տիր: Միւֆթիլէր՝ Նիքեհան, թալագ, վասիյէթ, միրաս տաւլա-լարընտա իսլամլար արասընտա հաքիմիք վա-զիֆէսինի իճրա էտէպիլէճէք տիր: Լօնտրա մուհէտէսլինին ֆէսիս օլունամայան ահքիամը մէրի օլաճագ տը:

Օսմանլը Սըրպ միզաֆեռաթը.— Թիւրք-Եոռնան միւսալահանէմէսինին ագտընտան սօն-րա, Օսմանլը-Սըրպ միւսալահանամէսինին ի-նիգատը իլիւն հիշ պիր մանիէ գալմամըշ օլ-սուղունտան, իսթանպօլտա պուլունան Սըրպ մուրախիսաթը Մ. Փաւլլօվիշ՝ Պապը Ալիտէ սատրազամ փաշայը գիյարէթ էթմիշ, վէ պա-տէհու միւշարիլէյի, թալէաթ պէյ վէ Րէշիտ պէյլէր արասընտա սուլըն ագտը իլիւն իպ-թիտաի պիր միւզաքէրէ իճրա օլունմուշ տըր: Թալէաթ վէ Րէշիտ պէյլէրին մուրախիսաթա թա-յին օլունաճագը միւնթէմէլ տիր:—

Քեաւիլ փաշանըն վիֆաթը.— Սատրը էս-պէգ Քեաւիլ փաշա, մահալը վէլատէթի պու-լունան Գըպրըսըն Լարնագա շէհրինտէ 81 սին-նինտէ վէֆաթ էթմիշ տիր: Քեաւիլ փաշա 1832տէ թէվէլլիւտ էթմիշ օլուպ պիր թօփճու հիւզպալըսընըն օղու խաի: 17 սիննինտէ Մըսըր հիւքիւմէթինին վէ 1861 տէ իսէ Օսմանլը հիւքիւմէթինին խըտմէթինէ տախիլ օլմուշ տըր: 1865 տէ Սիւրիա վիլայէթինէ վէ միւթէազը-պէն Շամ, Հալէպ, Ֆիլիպպէ, Հէրսէք, Պէյ-րութ, Երուսաղէմ վէ Սազըզ ասաթը վալի-լիքլէրինէ թային օլունմուշ տըր: 1880 տէ էվ-գաֆ նազըրը թային օլունուպ, միւթէազըպէն մէարիֆ վէ նաֆաա նէզարէթլէրինէ թային

օլունմուշ, 1886 տա պիրինճի տէֆա օլարագ սատարէթէ կէշմիշ տիր: 7 սէնէ սատարէթտէ գալտըզտան սօնրա 1893 տէ իսթիֆա էթմիշ տիր: 1895 տէ թէքրար սատրազամ թային օլունուպ պիր այտան թէքրար իսթիֆա էտէրէք Այտըն վալիլիյինէ թային օլունտու: 1908 Յու-լիստէ իլանը մէշրութիյէթտէն պիր հաֆթա սօնրա թէքրար սատրազամ օլուպ 1909 Յուն-վարտա իսթիֆայա մէճպուր օլտու: 1912 տէ Ղազի Մուխթար փաշա գապինէսինտէ Շուրա ի տէվլէթ ըրյասէթինի տէրէօհտէ էտիպ, Նոյնմ-ընրտէ թէքրար մէվզի ի սատարէթէ կէշէրէք 1913 Յունվար 10 տա, Նազըմ փաշանըն գաթլ օլունտուղու կիւն թէրք ի մէվզի էյլէտի:

Միւթհէկիլի.— Իսթանպօլ Պուլլար սէֆիրի Մ. Թօշէֆ իւք տէֆա օլարագ հուգուրը շահա-նէյէ գապուլ օլունուպ մէրասիմ ի մէթմատէ իլէ իթիմատնամէսինի թագտիմ էթմիշ վէ իքի մէմէքէթլէր պէյնինտէ միւնասէպաթը տօս-թանէնին թագվիյէ օլունմասընը թէմէննի էթ-միշ տիր:—Րսւսիա պաշ վէքիլի Մ. Գօզօվցէֆ՝ պիր զաղէթա մուհարրիւրինէ շու պէյանաթտա պուլունմուշ տըր: «Ֆէնն ի հարպ նօգթա ի նազարընտան էհէմիյէթլէրի գապիլ ի ինքեար օլմայան Ատալարըն պաքթուգօսընըն մուհա-ֆազասընը թիւրքիանըն թալէպ էթմէյէ մու-հիգ սէլիլլէրի օլտուղու ինքեար օլունամագ: Պու մէսէլէյէ տախի, պիւթիւն խուսուսի մէ-նաֆիին ատիլ հաքիմի օլան էվրօփա պիր հիւքմ վէրէպիլիւր:» — Ճաւլիտ պէյ Պէր-լինտէ միւզաքէրաթը իլէրի կէթիւրմէքտէ տիր: Տէօյլէ Պանգ իլէ Ասիա ի Սուղրա չըմէն-տիֆէրլէրի հազընտա օլան միւզաքէրաթ մուվագաթթէն գաթ օլունմուշ տըր: Անճագ 2—3 հաֆթայա գատար պիր նէթիճէյէ կէլինէ-պիլէճէք տիր:— Ինկիլիթլէրա հիւքիւմէթի իլէ թիւրքիա արասընտա Լօնտրատա միւզաքէրաթ հալա տէվամ էթմէքտէ տիր: Մուհամմէրէ ճիվարընա տաիր օլան իթիլաֆնամէնին մու-սատտագ նուսիլլէրի միւպատէլէ օլունմուշ տըր:—Մէճլիս ի վիւքէլա՝ Հազըր փաշայա պիր միւտտէթ տահա Լօնտրատա գալմասընա տաիր թալիմաթ վէրմիշ տիր: Աճէմ քէօրֆէվինէ տաիր տէ թէրք ի արաղի էսաթը իւզլէրինէ պիր իթի-լաֆնամէ ագտ օլունտըրը սէօյլէնմիշ իսէ տէ, պու խապէր հէնուգ նապէմէվսիմ օլուպ մէզ-քիւր իթիլաֆնամէ անճագ 3-4 այ սօնրա իմ-զա էտիլէճէք, վէ թէրք ի արաղի էսաթը իւ-զլէրինէ աղա օլունմայըպ անճագ Դօլլէթին

մուխթարիյէթի, Մուրատ վէ Տիճլէտէ սէյրի սէֆաին վէ Պաղտատ-Պասարա չըմէնտըֆէրինէ միւթէտաիր օլաճաղընը Տեյլի թիքիլ-րաֆ եազըյօր։— Ետնան իսարիճիյէ նազըրը Մ. փանասըն իսթանպօլ սէֆարէթինէ թային օլունաճաղընըն մուգարրէր օլտուղունու ետնան զազէթալարը եազըյօր։— Թէյարէճի Մ. Տօղուր չէհրիմիզտէն մուֆարադաթ էտիպ Ատա փազարա վասըլ օլմուշտըր։ Գօնիատա թէյարէնին իսթիգալը իչին թէտարիքեաթտա պուլունուլույօր։— Աթինա Օսմ. սուլէ մուրախխասը Հրանտ Ապրօ պէյէ ալթուն «Լիյազար» նիշանը, ինսան օլունմուշտըր։— Ավսթրիա ռէֆիւրի Մ. Փալլաւիլինի միւտտէթի մէզունիյէթինի իքմալ էթմէմիշ օլտուղու հալտէ իսթանպօլա ալտէթ էթմիշ վէ սատրազամ իլէ միւլադաթ էթմիշ տիր։— իսթանպօլտա պիր գաչ շիւպհէլի դօլէրա միւսապը օլմուշտըր։— Համա-Հալէպ իսթիթընըն իչլէտիլմէսինէ պաչանըմիշտըր։— Ալի Բէմալ պէյ թարաֆընտան փեյալ իսմինտէ պիր զազէթա նէշր օլունմաղա պաչանմըշտըր։— Միւհէնտիս մէթէպինէ պիւթին չիտտէթիլէ թիֆօ խասթալըղը սիրայէթ էթմիշ օլուպ, թայէպէլէրի արասընտա թախրիպաթ իճրա էթմէյէ պաչամըշտըր։ Եալընը Հոկտ. ալընտա 16 թայէպէ թիֆօյա գուրպան կիթմիշ տիր։ Մէթէպ չիմտի թաթիլ օլունմուշտըր։— Բեամիլ փաչանըն թէալուգաթը, նաչընը իսթանպօլա նազլ էտիպ պուրտա մութանթան սուրէթտէ տէֆն էթմէք նիյէթինտէ տիրլէր։ Շայանը տիգդաթ տըր քի, պիւթին իսթանպօլ մաթպուլաթը Բիսմիլ փաչա հագընտա խուսուսի մէգալէլէր նէշր էտիպ միւշարիլէյին հայաթը սիյասիլէսինէ տաիր պէյանաթտա պուլունմաղտա իքէն թանին իսթիյարը սիւքիւթ էտիյօր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էրեկնիսրան վի Էլիօֆա.— Բուսիա պաչ վէթիլի Մ. Գօգօլցէվ Փարիզտէ պուլունտուղու սըրատա Լիպիքթի զազէթասը մուհարրինէ Էրմէնիսթանա իտխալ օլունաճաղ իսլահաթ հազընտա պէյանաթը աթիլէտէ պուլունմուշտըր։ «Պէն հէր թարաֆ կիպի Էրմէնիսթանտա տախի պիր ուսուլ վէ ինթիզամ տաիրէսինտէ վէ գապիլի թաթպըգ օլան ամէլի պիր փրօհրամ իլէ իսլահաթա պաչանմասընը, վէ զայէթ մանթըզի օլմազլէ պէրապէր տէրհալ մէվզի ի իճրայա գօնուլապիլմէսի մէշքիւք օլան նազարիյաթա միւսթէնիտ իսլահաթ իտխալ էտիլմէմէսինի արզու էտէրիմ։ իսլահաթա մէմուր էտիլէճէք օլան Էլիօֆալը միւթէլսասսիսլէր Էլլէլ էմրտէ թիւրքիա իլէ, օնտան սօնրա տա

տօղրուտան տօղրույա Էրմէնիլէրլէ թէմամէն պիր անլայընա կէլմէլի տիրլէր։ Պիգ պու իքի չարթ իլէ հէր քէստէն Էվլէլ ճիտտի վէ ամէլի պիր իսլահաթ արզու էտէրիլ։ Մ. Գօգօլցէվ՝ Փարիզտէն Պէրլինէ ազիմէթ էթմիշ վէ Ալման զազէթալարընըն վէրտիլէրի մալիւմաթա նազարէն Մ. Գօգօլցէվ իլէ Ալման պաչ վէթիլի Մ Պէթման Հօլլէկ արասընտա վուգու պուլաճագ օլան միւլադաթ՝ պաչընա Էրմէնիսթան իսլահաթընա միւթէտաիր օլաճագ տըր։ Թայլիզ զազէթասընըն Փարիզ մուխապիրինին եազտըղընա նազարէն, Էրմէնիսթանտա թաթպիգ օլունաճագ իսլահաթը թիւրքիայա գապուլ էթտիրմէք իչին եէկեանէ վասըթա իսթիգրաղ օլուպ պու մէսէլէյի պէյն էլ միլէլ պիր շէքլէ գօյարադ անըն աղտ օլունապիլմէսի իչին տիւլէլի մուգըգամանըն թէթիֆ էթտիլի իսլահաթըն թիւրքիա թարաֆընտան գապուլ օլունմասընը չարթ գօմալը տըր, վէ Ֆրանսա հիւքիւմէթի պունը գապուլ էթմիշ տիր։— Մաթպուլաթ միւտիրիյէթի պիլճիւմէ Էրմէնիճէ զազէթալարա իճրա էթմիշ օլտուղու պիր թէպլիզտէ, իսլահաթ վէ իսթիգրաղ մէսէլէլէրի հագընտա սահիհ օլմայան մալիւմաթլար նէշր էթմէքտէ տէվամ էտէրլէրսէ հագըլարընտա չէտիտէն թագիպաթը գանունիյէլէ թէվէսսիւլ օլունաճաղընը պէյան էթմիշ տիր։

Միւթեկնիլի.— Փաթրիգ Զաւէն էֆ. հագընթէթիլի Տրապիզօնա միւլապէլէթինտէ մահալի հիւքիւմէթ թարաֆընտան ինթիրամաթը լազըմէ իլէ գապուլ օլունմուշտըր։ Պէլէտիյէ թարաֆընտան Փաթրիգ հազընթէթիլին չէրէֆինէ վէրլէն պիր զիյաֆէթտէ վալի, տէֆթէրտար, միւթթի վէ օտիր մէմուրիյն ի մէրքէզիյէ հազըր պուլունմուշտար տըր։ Փաթրիգ հազընթէթիլի տիւնքի կիւն պէօյիւք տէպտէպէ իլէ Տէրսաստէթէ վասըլ օլմուշտ օլուպ պու կիւն Ագգային Ժողով տա ուխտունու իճրա էտէճէք տիր։— Ինթիխապաթ մէսէլէսի հագընտա թէտգիգաթտա պուլունան գօմիսիօնըն՝ ինթիխապ օլունաճագ Էրմէնի մէպուլարըն ատէտինին Էրմէնիլէրին եէօքիւն սայըսըյլա միւթէնասըպ օլուպ եալընըղ Էրմէնիլէր թարաֆընտան ինթիխապ օլունմասընա տաիր վէրմիշ օլտուղու գարար՝ Բաղաքահան Ժողով թարաֆընտան տախի թիւսվիպ օլունարադ խուսուսի պիր թագրիլ իլէ Պապը Ալիյէ պիւտիրիլմիշ տիր։— Փարիգ

գօնահրկաթաշարքն տան մէջուն օլուպ փարիզին պէօյիւք օփէրասը ազասընտան վէ փարիզիւլէր թարաֆընտան թագաթի օլունմուշ օլան Շահմուրատեանը կէչէն փաղար կիւնիւ Փըթիչան թէաթըսընտա վէրմիշ օլունդու գօնսէրտէ իպրազ էթմիշ օլունդու մուվաֆֆագիյէթ՝ պիւթիւն էրմէնիւէրին իֆթիխարընը մուծիպ օլունշ տըր։ Պիւծիւմլէ էրմէնի միւթէհայիզանընտան մատա, Շահգատէ Մէճիտ էֆ. Իսիանիա սէֆիրի վէ պիր չօգ էճնէպիւէր էրմէնի արուեսագիւն ինի ալգըչլամըշ տըրլար։ Շահմուրատեան հագգընտա, փաթիւթըն պիւծիւմլէ էճնէպի ղաղէթալարը լիսան ք սիթայիշ իլէ սէօյէյօրլար։ Գօնսէրին խիթամընտա կոմիտաս վարդապետ Գուսան Երգչախումը թարաֆընտան Շահմուրատեան պիր հէտիյէ թագաթի էթմիշ տիր։ — Ուսումնական ինտըրնուրգ՝ Վեր. Ա. Շմաւոնեանը վէ Երուանդ էֆ. Ճէճիզեանը մէճլիսին աղալըղընա նամգէտ թային էթմիշ տիր։ — Ինկիլիզ սէֆիրի ճէտիտի, թէրճէման Մր. Ֆիցմօրիս իլէ պէրապէր փաթրիգիւսանէյէ իստէ ի վիզիթա էյլէմիշ տիր։ — Պու սէնէ փարիզ գօնահրկաթաշարքն տախիլ օլմաղա թալիպ օլան 300 նամգէտլէրտէն անճագ 15ի մուվաֆֆագ օլուպ պունլարտան պիրիսի տէ Յարութիւնեան իսմինտէ 20 հաչընտա պիր կէնճ տիր։ — Յոքեիան միւնասէպէթիլլէ Բուսիա Զարը վէ Գալգասիա էրքեան ք հարպ րէիսի Մ. Իւթէնիլէ իլէ Վեհ. Կաթողիկոս հազրէթլէրի արասընտա թէպրիք թէլէղրաֆլարը թէաթի օլունմուշ տըր։

ՓՐՕ. ՃԷՄԱԱԹԸ

Բիւթանիա միւլթիւնընըն Ներֆին Առաքելաթիւն Գօմիթէսի պու հաֆթաքի իճթիմաընտա գարար վէրմիշ տիր քի, պու սէնէ գարֆընտա պու Միւթիւն պէլլի վաղը վէ չօպանլար։ Միւթիւն տախիլտէն պուլունան քիլիսէլէրի զիյարէթ էտէրէք անլէրի թէսիլլէ վէ թէչլիլիգ էյլէսիլլէր։ Պու մագսէտէ լաղըմ կէլէճէք պիւթիւն մէսարիֆի թէսվիյէ էտէպիլմէք իչիւն Բիւթ. Միւթիւն մէճլիսինտէ գարար վէրիտիլի իւղրէ քիլիսէլէրին Նոյ. 30 Կիրակիսինտէ թապագլարը թէպիլի ի պէշարէթ իչինէ թախսիս էթմէլէրի թալէպ օլունուր։ Վէ իւմիտ օլունուր քի, սէիւալէթլէ վէրիլէն իանէլէր իսթանպօլտա Գօմիթէնին Սանսըգքեարը օլան Երուանդ էֆ. Մարտիկեանա կէօնտէրիլի։ — Պու կիւնլէրտէ կէնի թիւրքճէ իւանի քիթապընա էչէտտի լիւղիւմիսս օլունտուղունտան, միւլթիւն իսէ անը հաղըրլամագ իչիւն չալըչմագ արգու էտիլիյօր։ Իմտիլնէղտլէրինտէ էլան թապ օլունմամըշ իլանիլէր պուլունան գաթլար անլէրի նօթալարը իլէ, վէ էյէր թէրճէմէ իսէլէր

Ինկիլիզճէլէրի իլէ պէրապէր Բանկիւնա իտարէսինէ կէօնտէրիլէրտէ մէմնուն օլուրըղ։ — Բիւզանդիոնտա Օսմանլը փարլամէնթիւնին ինթիխապ մէսէլէսինէ տախի միւլգաքէրէ վէ միւթալէայա թային օլունան «Խաուն յունճնաժոդոլ» տախի մալիւմաթ վէրիտիլի սըրատա տէնիլմիշ տիր քի, «Հայ Բողոքական հասարակութիւնըն պաշտօնական ներկայացուցիչլէրի արթըգ միւլգաքէրաթա իշթիւրաք էթմէյէճէքլէր վէ պիր թագըմ միւթալէալարլէ քէնտի իսթիֆայարանը կէօնտէրմիլլէր տիր»։ Հայ Բողոքական հասարակութիւնըն պու մագսէտէ պաշտօնական ներկայացուցիչլէր թային էթտիլլիտէն պիլիմ խապէրմիլիգ հօգ տըր։ Իսթանպօլտա պէօյլէսի ներկայացուցիչլէր թային էթմէք սէլահիյէթիւնէ մալիք պիր հէյէթին պուլունտուղունը տա պիլմէյօրըղ։ — Էնգարէտէն ալտըղըմը մալիւմաթա կէօրէ Գօնիատաքի Ամէրիգան խասթախանէ տիրէքթօրը Տօգ. Տատ՝ պիր այտան պէրու չէնրի մէզքիւրտէ կիւնտէ 3-5 ամէլլայաթ իճրա վէ պիր չօգ խասթալարը թէտալի էտէրէք կէճէ կիւնտիւղ իլլէմէքտէ տիր։ Պիւթիւն էհալի միւլմաիլէյիլին խըտմէթիւնտէն ֆէլզէլատէ միւլթէֆիտ վէ մէմնուն օլարագ, անսամիմ իւլգալպ պէյանը թէլէքքիւր էյլէրլէր։ — Վեր. Մովսէս Գ. Տոմպուլեան Սամսօն քիլիսէսինէ վաղ էթմէքտէ օլունդունտան միւլմաիլէյիլին ատրէսի մէզքիւր չէնրէ նաղլէտիլմիշ տիր։ — Տօգ. Փառնակ Տաղլըեանըն Տօգ. Յ. Բէճէպիւնըն քէրիմէսի Օր. Էլիզա իլէ նիքեանը Մէրսինտէ իճրա օլունմուշ տըր։ Միւլմաիլէյի Զօնկուլտակ ճիվարընտա Գօլլունտա իզամէթ էթմէքտէ օլուպ, մատէն իլլէթմէքտէ օլան դումփանիանըն թապիլի տիր։ — Գրիգոր էֆ. Բէճէպեանըն Օր. Բօլա Ալպարհանլա նիքեանը Նիւ Եօրղըն Պիւնկէմիթըն չէնրիտէ իճրա էտիլմիշ տիր։ — Վանտա պիր գօլէճ թէէսիս էթմէք իչիւն չալըչմագ տա օլան Մանլէսթըրը պիր ինկիլիզ էրմէնիփէրվէր միսիօնէր Տր. Բէյնօլտա՝ գօլէճին պիւնասը իչիւն լաղըմ օլան արազիլի թէմիլն էթմիշ վէ Լօնտրատա 1204 իւլ. Լիրասը իանէ թօփլամըշ տըր։ Ամէրիգան Պօրտ չիւքէթի տախի թէսիս օլունաճագ գօլէճէ համի օլունդընը պիր թահրիւրաթ իլէ պէյան էյլէմիշ տիր։

Միւթիւն ի մեւուշ վիւ ասիլպ ի խնթիյազ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Կ. ՎԷՄ. ԲԷՇԵՆԵԱՆ ՄԱԹԱՍԱՍԸ
Տերխաստէք, Մանմուս փաշա, Բիւրճի խան Նօ. 32—34